

PRESBITER

TARTALMUNKBÓL

- Orbán Viktor levele
- Emlékezetes presbiterek
- Felekezet vagy cirkusz?
- Trianon és Koszovó

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

VII. évfolyam 4. szám

BUDAPEST

1999. július–augusztus

Fontos döntések a Nemzetközi Presbiteri Konferencián

A 8. Nemzetközi Presbiteri Konferencia résztvevői 1999. június 28. és július 2. között Sárospatakon az ősi kollégiumban a konferencia főtémáját, a kisebbségek kérdésében a következőket tanulták és ezekből a tanulságokból a következő megállapításokat és ajánlásokat fogalmazták meg:

1. A teremtés rendjében Isten alkotott kicsiket és nagyokat, erőseket és gyengéket. Ezek egymással békében együttéltek, amint az majd a mennyekben is így lesz. A köztük lévő ellentétek, amelyek gonosz indulatokhoz, gyűlölségekhez, hatalmaskodásokhoz, elnyomás-hoz, népirtáshoz, de terrorizmushoz is vezettek, a bűn következményei, melyben egyaránt vétkes lehet kicsi és nagy, erős és gyenge. Ebbe a világba küldte el az Atya az Ő Fiát, aki erős lévén, gyengévé lett értünk, hogy mi az Ő gyengesége által megerősödjünk. Csak a Krisztus gyengeségét, váltságahalálát és feltámadását elfogadó egyének

és közösségek képesek, ha fogyatékosan is, de visszailleszkedni a teremtés rendjébe és megtalálni Istentől rendelt feladatukat. Mindezek alapján meg kell vallani, hogy **mind az egyéni, mind a közösségi lét szempontjából elsődleges feladat a Szentírásban közölt jó hír befogadása, megtartása és továbbadása.** Erre Isten az ő egyházát, hitünk és meggyőződésünk szerint elsősorban a református egyházat küldte el.

2. Mindezek alapján **szükséges, hogy a kisebbségek és a többség határon innen és túl felismerjék azt a sajátos küldetésü-**

ket, amellyel beilleszkedhetnek a Történelem Urának terveibe, aki ítéletül és kegyelemből adja kinek-kinek a maga sajátos feladatát. Ezt mindenkinek magának kell felismernie, meglátva, hogy mi az, amit Isten megítél, és mi az, amire kegyelméből ajtót nyit.

3. Meggyőződésünk, hogy a kulturális, oktatási, szociális jogokért való kitartó küzdelem – amelyet minden kisebbség számára jogosnak ítélnék – csak akkor

4.1. A cigányság között végzendő missziói munkára nem elsősorban a cigányságnak, hanem a többségnek van szüksége, nemcsak gyakorlati okokból, hanem azért is, mert ha az Úristen minket arra méltatott, hogy az Örömhír hirdetésében részt vegyünk, akkor bűnt követünk el, ha nem tesszük.

4.2. **A misszió célja nem az, hogy a cigányságra a magunk képére és hasonlóságára formáljuk, „átneveljük”, hanem**

zsidónak zsidóvá, cigánynak cigánnyá kell lennünk, hogy mindenkiben segítsük kiábrázolni a Krisztus arcot azok között a sajátosságok között, amiket Isten kinek-kinek ajándékol, vagyis, hogy Jézust személyes Megváltóként mindenki megismerje és elfogadja.

4.3. **Az előítéletek kölcsönös lebontása érdekében** szükséges, hogy megismerjük ezeket a sajátos ajándékokat. Az imádságok, az imádkozó közösségek pedig

munkálhatják azt, hogy az akár jogos indulatainkat lecsendesítse Isten, és egymásnak tudjunk megbocsátani.

4.4. **A cigányság problémáját tehát elsődlegesen nem segélyekkel, hanem mindenekelőtt az Evangélium hirdetésével, keresztyén szellemű neveléssel és munkahelyek teremtésének elősegítésével lehet megoldani.** Ennek a hármas programnak a megvalósításához átgondolt hosszú-, közép- és rövid távú stratégia kidolgozása szükséges, melyhez a konferencia a következő gondolatokkal igyekszik hozzájárulni:

(Folytatás a 2. oldalon)

A résztvevők egyik csoportja

nem fordul újra gyűlöletbe és ellenségeskedésbe, **ha a kisebbség szeretni tudja a többséget, illetve a többség a kisebbséget. Ezt csak akkor látjuk lehetségesnek, ha először az Evangélium üzenetét elfogadtuk saját személyes és közösségi életünk-re egyaránt,** mert akkor nem tesszük fel a kérdést sem: ki kezdje?

4. Ennek a szemléletnek a tükrében vizsgálta meg a konferencia a minden képviselt egyházban és országban nagy problémát jelentő cigánymisszió ügyét, és erről a következőket tartotta szükségesnek rögzíteni:

Fontos döntések

(Folytatás a 1. oldalról)

4.4.1. A helyenként meglévő, de szét-szórt és szervezetlen **cigánymissziói tevékenység összekapcsolása, tapasztalatcseréje, az azt végzők képzése és továbbképzése** szükséges, mert ma a cigánymisszióban dolgozók között alig van együttműködés.

4.4.2. Azt esetenként és **helyenként kell eldönteni, hogy a cigányközösségek azonnal, vagy rövid távon integrálhatók-e a nem cigány gyülekezeti közösségekbe, vagy átmenetileg önálló cigány gyülekezetek** (leányegyházközségek, missziói egyházközségek) **kialakítása és cigány templomok építése célszerű-e.**

4.4.3. A gyülekezetekbe mind több **cigánnyal foglalkozni tudó gyülekezeti munkást** kell kiképezni, ezek között minél több legyen a cigány származású. Ennek megfelelően ezek képzését és továbbképzését meg kell oldani. Fontos, hogy hittudományi egyetemeken, teológiai akadémiáinkon a missziológia keretében behatóan foglalkozzanak a cigánymisszióval. Mindezt a Protestáns Missziói és Tanulmányi Intézettől is kérjük.

4.4.4. Különös figyelmet kell fordítani a **cigány édesanyák és gyermekek keresztyén szellemű nevelésére** a számukra adekvát formában, amelyben fontos szerepet kell kapnia a zenének és a gyakorlati életre való felkészítésnek, különös tekintettel a cigányság hagyományos szakmáira.

4.4.5. Megvizsgálásra ajánljuk **árvaházak, árvaotthonok létrehozásának lehetőségét elsősorban cigány gyermekek számára, keresztyén szellemű nevelést nyújtva.**

4.4.6. Szükséges, hogy **az integráció a gyermek- és ifjúsági munkában valósuljon meg mielőbb,** mert ebben a korban a legkisebbek az előítéletek.

4.4.7. Az **egyháznak minden olyan vállalkozást célszerű segíteni, ahol elsősorban a hitrejutott cigányok munkát találhatnak.** Ezt mind közegyházi, mind gyülekezeti szinten célszerű támogatni.

4.5. Mindezek érdekében **kérjük a református egyházakat határokon innen és túl, hogy a cigánymissziót ne csak formálisan alakítsák ki, hanem azt minden módon, anyagilag és erkölcsileg támogassák és segítsék.** Sajnálattal kellett megál-

A Miniszterelnök levele

Magyar Református Presbiteri Szövetség,
Sárospatak.

Mélyen Tisztelt Konferencia, Kedves Presbiterek!

Örömmel értesültem a Magyar Presbiteri Szövetség nemzetközi konferenciájáról. Sajnálom, hogy nem lehetek Önök között, hiszen egész magyarságunk jövőjét érintő, távlatos kérdésekkel foglalkoznak.

Tudatában vagyok, milyen nagy jelentősége van különösen a református egyházon belül az úgynevezett világi „tisztségviselők” feladatvállalásának. Szükség van rá, hogy az ország egészét érintő kérdésekről a Református Egyház saját értékei alapján gondolkodjon, és a közéleti vitákban megnyilvánuljon. Nagyra értékeljük és támogatjuk azt a munkát is, melyet a Református Egyház a kisebbségi sorsra jutott magyarság megmaradásáért végez. Önöknek itt olyan lehetőségei vannak, melyekkel egyetlen kormány sem rendelkezik, legyen számára mégoly fontos is a magyarság jövője. Önöket a közös hit ereje kovácsolja össze és segíti abban, hogy ne adják fel a reményt a legreménytelenebb helyzetekben sem. Külön megbecsülés illeti Önöket azért, hogy a cigánymisszió kérdését is napirendre tűzték.

Kívánom, hogy ne csak ez a konferencia, hanem a Presbiteri Szövetség egész tevékenysége jó gyümölcsöket hozzon, és kérem Önöket, hogy viseljék szívükön azoknak a munkáját, akik más eszközökkel és más helyen, de ugyanazt az ügyet szolgálják.
Budapest, 1999. június 29.

Üdvözlettel:
Orbán Viktor

lapítani ugyanis, hogy a résztvevő presbiterek egyházainak nagyobb részében csak formális, vagy még annak sem nevezhető cigánymissziói munka folyik.

5 A jelenlevők megállapították, hogy ahol mind a magyarság, mind a cigányság, és mint mindenütt, a református egyház kisebbségben él, ott a kisebbségek között több helyen jó együttműködés alakult ki. A református egyházak így váltak a kisebbségek lelki és szellemi, sőt kulturális vezetőivé. Ajánljuk, hogy ez minden kisebbségen élő területen alakuljon ki.

6 Örömmel és együttérzéssel értesült a konferencia a Finnországban, Észtországban, Svédországban és Norvégiában folyó lelkigondozói munkáról. Köszöni az ottani testvéreket és biztatja őket, hogy terjesszék elő gondjaikat és ugyanakkor kéri a Magyarországi Református Egyház Zsinatát, hogy a gondok megoldásában legyen testvéreink segítségére.

7 A konferencia imádságban hordozza a világ többi országában élő református testvéreinket, különösképpen a Kárpátalján, a Jugoszláviában és Horvátországban élő testvéreinket, akik az utóbbi időben sokan sokféleképpen szenvedtek, és

kéri Istent, hogy mielőbb tudjanak belső és külső békességben élni.

8 A konferencia köszönettel és megtiszteltetésként fogadta a Magyar Köztársaság miniszterelnökének köszöntő levelét, és átérzte az ebből származó felelősségét mind Isten, mind a nemzet előtt, amire a levél azon sorai utalnak, hogy minket a közös hit ereje kovácsolt össze és segít abban, hogy ne adjuk fel a reményt a legreménytelenebb helyzetekben sem.

9 Végül felkéri a konferencia a Magyar Református Presbiteri Szövetséget, hogy az előzőekben leírtakat terjessze a Magyarországi Református Egyház Zsinata, illetve a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának Presbiteri Bizottsága útján a Tanácskozó Zsinat elé, valamint tegye közzé minél több egyházi lapban és médiumban, és tájékoztassa arról az állami szerveket, mindenekelőtt a Miniszterelnök Urat, továbbá az Országos Cigányönkormányzatot, a Határon Túli Kisebbségek Hivatalát és a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Hivatalát.

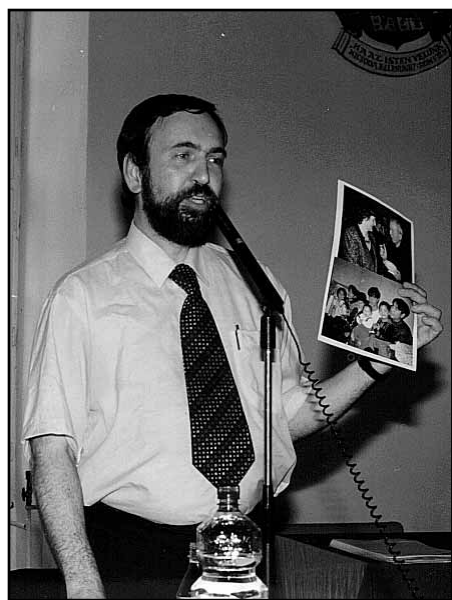
(Elfogadta a Konferencia 1999. július 2-i záróülése.)

VILLÁMTUDÓSÍTÁS A PATAKI KONFERENCIÁRÓL

A konferenciát 1999. június 28. és július 2. között Sárospatakon rendezte meg Szövetségünk a Kollégium imatermében. A konferencia fő témája a következő volt: *Kisebbségek határon innen és túl.*

A konferencia bevezető előadását Szabó Dániel, a Tiszáninneni Egyházkerület főgondnoka tartotta „*Kisebbségek a Bibliában*” címmel. Nagyívű előadása a teremtés rendjéből kiindulva vizsgálta a kérdést. Előadásának fő gondolatait a konferencia összefoglalójának 1. és 2. pontja rögzítette. Sajnos, a naponta változó külpolitikai helyzet miatt Németh Zsolt külügyi államtitkár előadását a kisebbségek kérdésének politikai elemzéséről nélkülöznünk kellett.

A konferencia teljes napot szentelt a cigánymisszió kérdésének, sőt ez a kérdés a további napokban is felmerült. Dr. Hadházy Antal lelkipásztor a cigánymisszió alapkérdéseiről, hazai és külföldi tapasztalatairól tartott előadást. Fontos megállapítása volt, hogy

Orián Géza

erre a misszióra nem is annyira a kisebbségnek, hanem a többségnek van szüksége. Gondolatait a konferencia résztvevői az összefoglaló 4. pontjában tartották szükségesnek rögzíteni. Ugyanez történt

Orián Géza szociális munkás előadásának fő gondolataival, aki a pesti „dzsumbujban” végzett szolgálatairól számolt be élményszerűen. A kérdés teológiai összefoglalását Horkay László kárpátaljai püspök adta meg, a Kárpátalján szerzett személyes ta-

Horkay László püspök és Balla Tibor elnök

pasztalataira alapozva. Ez adja az összefoglaló idevonatkozó részének vezérfonalát. Ezt a napot kiegészítették a cigány-bizonyságtételek szóban és énekekben.

A konferencia foglalkozott azokkal az elvárásokkal, amelyeket a cigányság, a határon túli magyarság és a menekültek támasztanak az egyházzal szemben. David Beerí cigány festőművész, Nagy Ákos erdélyi egyházkerületi főgondnok és Bóka András esperes szólt az egyes területek elvárásairól. David Beerí igen alapos és rendszerezett elképzeléseit a konferencia szintén szükségesnek tartotta az összefoglalóban rögzíteni, akárcsak Nagy Ákos gondolatait, amelyekre még következő számunkban visszatérünk.

A konferencia esténként a határon túli egyházak beszámolóját hallgatta meg. Ebből kiderült, hogy működő cigánymisszió a kárpátaljai egyházban és a királyhágó-melléki egyházkerületben folyik szervesen, máshol csak formálisan, vagy úgy sem,

akárcsak itthon. Az előadásokról és a beszámolókról élénk vita alakult ki, jóllehet – mint mindig – az idő kevésnek bizonyult.

Az igeszolgálatokat Virág Sándor sárospataki, Berényi József nyugdíjas, Korsós István noszvaji lelkipásztor végezte. Az esti evangélizációt mindhárom napon Victor István vállaltanár tartotta. A záró istentiszteleten dr. Mészáros István püspök szolgált és Virág Sándor ágendázott.

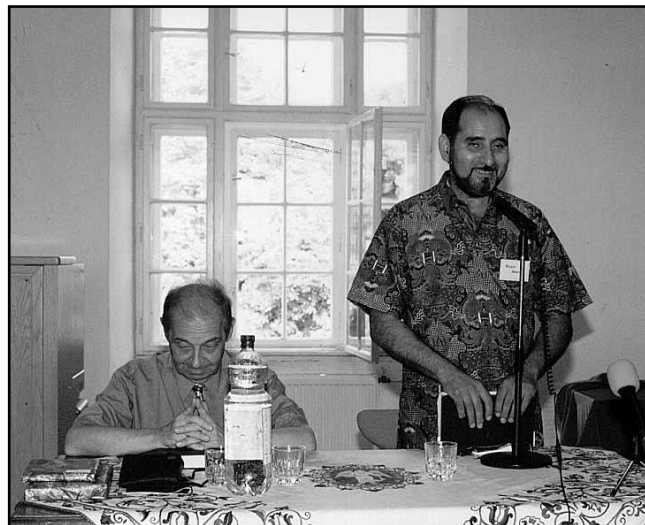
A konferenciát köszöntötte levélben Orbán Viktor miniszterelnök (levélét külön is közöljük), amelyet Balog Zoltán miniszterelnöki főtanácsadó személyesen hozott el és rövid fórumbeszélgetést tartott.

A konferencia résztvevői megtekintették Sárospatak nevezetességeit és kirándultak Sátoraljaiújhelyre, Széphalomra és Karcsára.

A településeken a polgármesterek, ill. a templomokban az egyházközségi főgondnokok fogadták a vendégeket. Széphalmon a résztvevők megkoszorúzták Kazinczy Ferenc sírját.

A konferenciának 72 résztvevője volt, melyből 32-en jöttek a határon túlról: Szlovákiából, Kárpátaljáról, a két romániai egyházkerületből és Finnországból, de üzenet jött Horvátországból is. Sajnáljuk, hogy egyházunk fontos tisztségviselőinek jelenlétét nélkülöznünk kellett.

K. B.

Beerí David és dr. Ritoók Pál főtítkár

Az Ige körül

A hitben hordozott kérés

Máté 8,5–13

A kapernaumi helyőrség parancsnoka azért kereste meg Jézust, mert szolgáját szörnyű kínok gyötörték. Nem kérdez és nem kér Jézustól, csupán közli az őt fájdalmasan érintő tény: szolgámnak szörnyű kínjai vannak. A feltárulkozó felé Jézus szava kérdésként is lefordítható: „elmenjek hozzá és meggyógyítsam?” Ez nemcsak gondolatindítás, de bemutatkozás is. Ennyi is elég, hogy nyilvánvalóvá váljék a találkozás lényege: minek tartasz engem és minek tartod magadat? Ez minden Jézussal történt találkozásnak az alapvető kérdése. Ha te, a mintegy százfős helyőrség parancsnoka elvárod, hogy meggyógyítsam, vagy – Lukács evangélista feljegyzése szerint – a zsinagóga felépítésében megnyilvánult áldozatvállalásod miatt érdemesnek tartod magad az én gyógyító szolgálatomra, akkor tudhatnád, hogy zsidó létemre nem mehetek idegen házába, mert tisztátalanná válnék. Ha azonban nem annak tartod magad, a megoldás is más lesz. Urunkat gyakran hol a jog, hol az érdem alapján keresik meg. Aki benne szükséghelyzetben a segítőt a „segíts rajtam” jog vagy érdem alapján látja, az szánalmasan szegény kapcsolatban él vele.

A százados azonban kinyilatkoztatja, hogy minek tartja magát, és minek tekinti Jézust: **nem vagyok méltó!** Bár gazdag ember volt, mégsem a házában szobajöhető fogadás miatt találta magát méltatlannak. Az Izráel királya és a helyőrség parancsnoka közötti óriási különbséget látva minősítette magát **méltatlannak**. A méltatlan nem él jogával és nem alapoz érdemeire. Keresztelő János Jézus saruja megoldására sem tekintette magát méltónak. Urunknak a méltatlanok minősítéseként olvashatjuk szavait. A méltatlan századosról: „senkiben sem találtam ilyen nagy hitet”. A méltatlan Keresztelő Jánosról: „nem támadt asszonytól születettek között nagyobb”. Az önmagukat méltatlanná minősítőket méltóvá emelte.

Méltatlansága nem egy álszemérmes alázat, hanem a hatalom alá vetett részéről a hatalmasnak, a Királynak az elismerése volt. Jézusban nem a kézzel, füvekkel, fűddővízzel, vagy ráolvasással, hanem az Isten hatalmából eredően, szavával gyógyító királyi urat látta. Ezt a **gyógyító szót** kérte! Erre azért volt szüksége, mert ezt a betegséget – az eredeti szöveg szerint – a megromlott állapotot, csak az **Ő szava** képes helyreállítani. Akinek a legyen szava letté vált, képes a gyógyításra. Mert csak az **Ő szava** képes legyőzni annak munkáját, aki az eredeti állapotot megromtotta.

Ez a gyógyító szó nem szűkülhet le a testi betegségek meggyógyítására, hanem a megromlott lelki állapot helyreállítását is szolgálja. A századosnak „csak egy szót szólj” kifejezésében megfogalmazódott a minden fajtájú és tömegű torzító erővel szembeni gyógyító isteni szóba vetett hite. Ahogy a százados szavára a katonák, úgy Urunk szavára a démoni világ erői is engedelmessé válnak. Szolgáját is az ilyen erők tartják hatalmában és ezekkel szemben az ő helyőrség-parancsnoki szava semmit sem ér. Arra az egyetlen, királyi szóra van szükség, amelynek hallatán elmenekül a fogvatartó!

Aki a hitnek erre a magasságára eljut, joggal számíthat rá, Urunk szájából elhangzik a szó: gyógyuljon meg a szolgád! De nem ez hangzott el, hanem „menjél el és legyen a te hited szerint”! Menj el, mert valóban elég a gyógyuláshoz az én egyetlen szavam, de hogy gyógyul-e, az a **te hiteden is múlik**. Én királyi szavammal egyetértek szolgád gyógyulásával, ha te ezt elhiszed, más szóval, ha te el tudod hordozni. **Hit nélkül Urunk nem gyógyított!** A szolga gyógyulása a százados hitén is múlik. Ha képes elhordozni, meggyógyul, ha nem...

Elhordozta: meggyógyult még abban az órában.

A bibliaóra résztvevőit megremegtette a százados hite, de lesújtotta a saját hitetlenségük. Megszégyenültünk azon, hogy mi vagyunk az okai a meg nem hallgatott imádságainknak. A mások testi és lelki gyógyításáért mondott imádságaink megrendelések: kérek tedd meg, add meg, máskor: ha akarod... és nem a kérés hitben hordozása. A megrendeléses és felelősségátvállaló imaélet felelősségtől mentessé, passzívvá tesz. Az Úr gyógyító, imádságot meghallgató szava elhordozó hitet igényel: „legyen a te hited szerint”. Nem zárulhat le a kérés az elmondással, hordozni kell! A százados nem hős katonaként, hanem a hit hőseként került az Új-szövetségbe. Urunk rábízta, mert rábízhatta a gyógyítás szavát, és ő el tudta hordozni. A meghallgatás azon is múlik, mulhat, hogy el tudjuk-e hordozni, amit kérünk.

Fájdalmas, de ugyanakkor minden összefüggésében igaz felkiáltásként hangzott el: légy segítségül az én hitetlenségemben. Bűnvallással mondtuk: van olyan imánk, amelynek a meghallgatásában sem hiszünk, csak mondjuk, mondjuk...

Vannak imák, amelyek elhordozására képtelenek vagyunk. Vannak imák, amelyek azért nem teljesülhetnek, mert hitünkkel nem tudjuk végig hordozni.

Dr. Cseh Lajos

Igéről- Tanuljunk napon

Máté

evangéliuma 14–28. fejezete alapján

14,12: „... elmentek és hírül adták ezt Jézusnak.”

14,16: „Ti adjatok nekik enni!”

14,31: „... kicsinyhitű, miért kételkedtél?”

14,36: „... *legalább ruhája szegélyét megérinthessék.*”

15,11: „... az teszi tisztátalanná az embert, ami kijön a szájából.”

15,25: „Uram, segíts rajtam!”

15,31: „A sokaság pedig csodálkozott ... és dicsőítette Izrael Istenét.”

16,4: „... *nem adatik más jel, csak a Jónás próféta jele.*”

16,16: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia.”

16,23: „... *nem az Isten szerint gondolkodol...*”

17,5: „Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm, reá hallgassatok!”

17,20: „... *ha akkora hitetek volna, mint egy mustármag...*”

17,23: „... megölik, de a harmadik napon feltámad.”

18,9: „... *jobban örül neki, mint annak..., amelyik nem tévedt el.*”

18,20: „... ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevében: ott vagyok közöttük.”

18,33: „... *neked is megkönyörülöd... amint én is megkönyörültem rajtad?*”

19,5: „... ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté.”

19,14: „Engedjétek... *hogy hozzám jöjjenek a kisgyermekek...*”

19,26: „... ki üdvözülhet? ... Istennél minden lehetséges.”

19,30: „... *sok elsőből lesz utolsó és sok utolsóból első...*”

20,14: „Én pedig az utolsóknak is anynyit akarok adni, mint neked.”

20,26: „... *aki naggyá akar lenni közöttetek, az legyen a szolgátok.*”

20,33: „Azt Uram, hogy megnyílják a szemünk.”

21,10: „Hozsánna a Dávid fiának!”

21,13: „Az én házamat imádság házána nevezik...”

21,22: „... *amit imádságban hittel kértetek, megkapjátok.*”

21,32: „... ezt látva, még később sem gondoltátok meg magatokat...”

Igére ta egy Igét!

21,42: „Az a kő, amelyet az építők megvetettek, az lett a sarokkő...”

22,14: „Mert sokan vannak az elhívtak és kevesen a választottak.”

22,21: „Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, az Istennek, ami az Istené.”

22,32: „Az Isten nem a holtak Istene, hanem az élőké.”

22,39: „Szeresd felebarátodat, mint magadat.”

23,12: „... aki megalázza magát, felmagasztaltatik.”

23,13: „Jaj, nektek, képmutató írástudók és farizeusok, mert...”

23,37: „... de ti nem akartátok...”

24,5: „Mert sokan jönnek még az én nevemben...”

24,27: „... de a választottakért megrövidülnek azok a napok.”

24,35: „Az ég és a föld elmúlik, de az én beszédeim nem múlnak el.”

24,42: „Vigyázzatok tehát, mert nem tudjátok, hogy melyik órában jön el a ti uratok!”

25,10: „... megjött a vőlegény, és akik készen voltak, bementek vele a menyegzőre.”

25,21: „... a kevesen hű voltál, sokat bízok rád ezután...”

25,40: „... amikor megtettétek... akár csak egygel is... velem tettétek meg.”

26,26: „Vegyétek, egyétek, ez az én tessenem!”

26,34: „... mielőtt a kakas megszólal, háromszor tagadsz meg engem.”

26,52: „... akik kardot ragadnak, kard által vesznek el.”

26,63: „... te vagy-e a Krisztus, az Isten Fia?”

26,74: „... megszólalt a kakas.”

27,11: „Te vagy a zsidók királya?”

27,17: „... Barabást vagy Jézust,...”

27,25: „Szálljon ránk és gyermekeinkre az Ő vére.”

27,47: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?”

27,51: „... a templom kárpítja felülről az aljág kettéhasadt...”

28,6: „Nincsen itt, mert feltámadt... nézzétek meg azt a helyet, ahol feküdt!”

28,10: „... menjenek Galileába, és ott meglátnak engem.”

28,18: „Nékem adatott minden hatalom... mennyen és földön.”

A Biblia a presbiteri tisztról (I. rész)

A presbiteri szolgálat bibliai alapjainak keresésekor kétféle szövegcsoporthoz kell figyelni. Egyfelől olyan szövegeket kell tanulmányoznunk, ahol nem maga a presbiter szó fordul elő, hanem általában vezető tisztségről van szó, mint például az Ószövetség számos helyén, vagy az Újszövetségben olyan helyeken, ahol egy más tisztséggel szoros kapcsolatban álló presbiteri vezetői szolgálatról van szó. Másfelől tanulmányoznunk kell azokat a szakaszokat, ahol a presbiter szó, ill. az ezzel rokon szócsalád más kifejezései találhatóak.

A presbiteri tiszt előzményei az Ószövetségben

(ld. Papp Vilmos műveit)

2Móz 18-ban olvashatunk arról, hogy Mózeset a pusztában felkeresi apósa, Jetró (Midján papja), és a következő tanácsot adja neki: „Légy te a nép szószólója Istennél, és vidd ügyeidet Isten elé!... De szemelj ki a nép közül derék, istenfélő férfiakat, hűséges embereket, akik gyűlölik a megvesztegetést, és tedd őket előljárókká ezer, száz, ötven vagy tíz ember fölött... Minden nagyobb ügyet vigyenek te eléd, minden kisebb ügyben pedig tegyenek igazságot ők. Így könnyítenek terhedre, mert veled együtt hordozzák” (19-22.v.). E szakaszban jelentős, hogy a tanács Midján papján keresztül jön, akire hallgat Mózes. Mózes vezető szerepe nem szűnik meg, de egyedül lehetetlen az egész népet vezetnie. A többiekkel együtt hordozza ezután a terhet. A vezető embert egyrészt istenfélelem kell jellemezze, másrészt megbízhatóság embertársaival szemben, valamint határozottság, rendszeret. Az Izrael népe körében ezt a szerepet általában férfiakra rótták, de az Úr kivétel nélkül támasztott néhány vezető asszonyt is, például prófétanőt (Debóra, aki bíra is volt: Bírák 4-5, Hulda, akinek a Jósias féle reform idején volt jelentős szerepe: 2Kir 22,14k és 2Kron 34).

Az Ószövetség idején kialakult Izraelben az a rend, hogy a „vének” vezették ill. képviselték a népet, pl.: 2Móz 3,16-ban így szól az Úr Mózeshez az egyiptomi kivonulás előtt: „Menj, gyűjtsd össze Izrael véneit...” A vénekkel együtt kellett Mózesnek bemennie a fáraó elé (18.v.). Isten kiválasztat 70 férfit Izrael vénei közül, és ezt ígéri Mózeshez szólva (4Móz 11,16k): „Elveszek abból a lélekből, amely benned van, és nekik is adok, hogy veled együtt hordozzák a nép terhet, és ne magad hordozd azt”. E vének prófétáltak is (25.v.). Volt, amikor a kijelentés sátra körül álltak (24.v.), de volt, amikor a nép közé mentek, a táborba (30.v.). Még azokat sem intette meg Mózes, akik nem csak a sátnál, hanem a táborban is prófétáltak (26-29. v.). A letelepedés után is vének képviselték a városokat, pl. olyan súlyos ügyekben, mint amikor egy meggyilkolt embert találtak (5Móz 21,1k). Amelyik városhoz közelebb találtak a holttestre, annak vénei le kellett vágjanak egy üszőt, és ezt kellett mondaniuk: „Bocsáss meg, Uram, népednek, Izraelnek, amelyet megváltottál...” (8.v.). Tehát kiengesztelő szolgálatban, mások képviselésében kellett eljárniuk.

Az Újszövetségben

Az apostoli tisztt az Újszövetségben az ószövetségi vezetői tiszt folytatásának is tekinthető. A 12-es szám bizonyosan szimbolikus értelmet is hordoz Jézus részéről: a 12 törzs újszövetségi képviselését. Az apostoli tiszt (*apostolosz* jelentése: küldött) egyik előzménye az ószövetségi prófétaság lehetett, egyrészt azért, mert a „küldeni” ige gyakran fordul elő a prófétákkal kapcsolatosan (pl. Jer 7,25; Ez 3,6; Zak 2,12k), másrészt azért, mert az ószövetségi prófétákhoz hasonlóan egy életre szóló elhívást jelent, egy egész életformát, és nem csak egy konkrét feladatra való kiküldetést (amint később a zsidóságban a *sálih* tisztét ez jellemezte). A pogányok apostola, Pál, a *preszbeuó* igét alkalmazza magára „követségben járni” értelemben két fontos helyen. 2Kor 5,20-ban ezt olvassuk: „Krisztusért járva követségben, mintha Isten kérne általunk: Krisztusért kérünk, béküljete meg az Istennel!” Az apostol, és majd később a presbiter küldetésének is ez az egyik fő célja: Isten megbékéltető üzenetét, evangéliumát közvetíteni. Ef 6,20-ban is hasonló gondolat található: Pál kéri, hogy imádkozzanak érte, hogy bátran ismertesse meg az evangélium titkát, amelynek „követe” ő bilincsenben.

A *preszbiterion* az ÚSZ-ben két helyen a jeruzsálemi zsidó vezetők közösségét, a Nagytanácsot jelenti: Lk 22,66 és ApCsel 22,5. Valószínű, hogy a keresztyén közösség a zsinagógái zsidó tisztségeket is alapul vette, mikor kiépítette a maga tisztségeit.

(Folytatás a 6. oldalon)

A Biblia a presbiteri tisztről

(Folytatás a 5. oldalról)

Így például ugyanez a szó 1Tim 4,14-ben már keresztyén vének tanácsát jelenti. E hely arról szól, hogy Timóteus a vének közösségének kézzel írt levele által kapta a kegyelmi ajándékot. Ez valószínűleg egy felszentelési alkalomra utal, amikor az ifjú munkatársat a vének közössége bízta meg a gyülekezet vezetői szolgálattal. Fontos lehet megjegyeznünk, hogy ilyen kézzel írt levelet az apostol, Pál (2Tim 1,6) és az apostoli tanítvány, Timóteus is végzett (1Tim 5,22). Mivel Isten fiatalon hívta el, és tette alkalmassá, ezért – kivételszerűen – a vének közössége is magával egyenrangúnak fogadta el. Itt nyilván azért válhatott kivételként fiatalon presbiterre, mert édesanyjától és nagyanyjától már kisgyermekkorától tanítottatott a Szentírásra (ld. 1Tim 4,12; 2Tim 1,5 és 3,15).

A presbiter szó főbb előfordulásai az Újszövetségben

A presbiter szó a görög *preszbüsz* melléknévből származik, melynek a következő jelentései vannak (ld. *Sebestyén J.*): éveinek számát tekintve koros, öreg, vén; személyét és tisztségét tekintve tiszteleltre méltó, tekintélyes, nagyrabecsült, jelentékeny; hatáskörét tekintve nagy, hatalmas. Emellett a szó főnévként használva azt is kifejezi, hogy valaki valakinek a küldötte, követe, vagy éppen vezetője, fejedelme egy kisebb-nagyobb embercsoportnak. A *preszbüterosz* ennek a melléknévként a középfoka, tehát szó szerint azt jelenti: „idősebb”.

Négy csoportba sorolhatjuk a szó újszövetségi előfordulásait.

(ld. *Bornkamm és Rohde*)

a) **Zsidó elöljárók**, ezen belül:

1. a jeruzsálemi székhelyű Nagytanács egyik csoportja, a „vének”, – a főpapok és az írástudók mellett (pl. Mt 16,21; 27,41);

2. a kapernaumi zsidó közösség – s azon belül valószínűleg a zsinagóga – vezetői (Lk 7,3);

3. azok az „ősök”, vének, akiknek hagyományait Jézus tanítványai – ellenségei állítása szerint – megszegték (Mt 15,2; Mk 7,3 és 5);

4. a hit hősei, kiket felsorolásuk előtt ezzel a szóval foglal össze a Zsidókhoz írt levél szerzője (ÚF: „a régiek”, Zsid 11,2).

E helyekből is láthatjuk, hogy nem valószínű, hogy csak késői fejlemény az anyaszentegyházban a tisztségek kialakulása, hanem az ószövetségi előzmények alapján igen hamar kialakulhattak.

Dr. Balla Péter

Gondnoki-presbiteri kon Kölkeden

A Baranya-megyei Kölkeden június 18. és 20. között került sor a Dunamelléki Református Egyházkerület hagyományossá váló gondnoki-presbiteri konferenciájára. Nagy örömeinkre szolgált, hogy a hazai gyülekezetek küldöttei mellett újra itt lehettek a Horvátországi Magyar Református Egyház munkásai is, élükön *Varga György* csuzai lelképásztossal.

A konferencia megnyitót áhítatát *Cseri Kálmán* pasaréti lelképásztor tartotta – miután egyéb irányú szolgálatai miatt személyesen nem tudott eljönni, a konferencia résztvevői hangszalagról ismerhették meg bizonyosságtevését a Lukács Evangéliuma 10. része 17–24. versei alapján.

Szabó Mihály mohács-kölkedi lelképásztor a Máté evangéliuma 9. része 35–38. verse alapján köszöntötte a konferencia résztvevőit, melynek alap gondolata az, hogy az aratnivaló sok, a munkás kevés, kérjétek azért az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az aratásba. Isten dicsőségére szolgál, hogy Kölkeden immár 20 éve vannak különböző konferenciák, eddig kb. tízezer résztvevővel.

Egyházunk missziói élete az elmúlt években számos területre terjedt ki, így többek között a cigánymisszióra is. *Orián Géza* missziói munkás a cigánymisszióról tett tanúbizonyosságot. Adósságunk van az evangélizáció tekintetében a cigányság felé. Az előadó tudott megbocsátani, sőt éppen ezért missziót kezdeni a cigányság, elsősorban a gyermekek körében. Munkáját megáldotta Isten, hiszen a misszióra Ferencváros polgármestere is felfigyelt. Mindennél fontosabb azonban az imádságos háttér. A gyermekek megismerték Krisztus evangéliumát, így lehet átélni, hogy Isten a félelem helyett az erő, a szeretet, a józanság Lelkét adja. Így tudott többek között a gyermekekkel betlehemes játékokat is előadni. A cigánymisszió nem csak a gyermekek között, hanem a felnőttek között is működik, sőt a börtönök világába is viszi az Evangélium jó hírét.

A konferencia második napján *Szappanos Zoltán* siklói lelképásztor a presbiter munkájáról és szolgálatáról szólott. A presbiter munkája szolgálat kell legyen. Két urat nem lehet szolgálni, a szívünk az Úré kell legyen. Így lehet a presbiteri szolgálatban munkahelyről, munkaidőről, a szolgálat valódiságáról, munkatársakról, az eszközökről, végül a gyümölcsökről beszélni. A presbiter elsődleges munkahelye gyülekezete és a csa-

ládja. Munkahelye az a belső szoba is, hol imádsággal, Isten Lelkével töltődik fel. Munkaideje állandó, mindig készenlétben kell lennie. A szolgálat valóban sokrétű lehet, mint missziói, igeszolgálat, tanítói szolgálat, szeretetszolgálat, diakónia, gyülekezetépítés.

A konferencia nagy teret szentelt a határon túli református egyházak életének is. *Nagy Dániel* szentgyörgyvölgyi lelképásztor a szlovéniai kis reformátusságról szólott. Szlovénia 1991-ben lett független állam, az ottani reformátusok, mint a horvátok is – leváltak a jugoszláviai református egyháztestről. A reformáció már a XVI. században meghozta a maga gyümölcseit a Muraközben. A reformátusság központja Szécsinszentlászlóban van, ide tartozik még több szórvány is. Ez azt jelenti, hogy a reformátusság száma alacsony. A szlovéniai reformátusok gondozását így Nagy Dániel szentgyörgyvölgyi lelképásztor végzi (ez a község hazánkban van) a Dunántúli Református Egyházkerület megbízásából. A szlovéniai reformátusoknak viszont egyházelnökük van, aki a gondozó lelképásztossal szorosan együttműködik. Távlati terv önálló szlovéniai lelképásztori állás létrehozása.

A horvátországi református testvérek életéről *Varga György* csuzai lelképásztor adott tájékoztatást. 1991-ben és az azt követő háborús években a magyar lakosság, illetve reformátusság nagy része szétszóródott, lerombolták a harcokban Kórógy és Szentlászló templomát, több más templom is megsérült. Istennek legyen hála, megkezdődhetett a visszaköltözés, az újjáépítés, és a Magyar Kormány is kész a lerombolt templomok újjáépítésében segítséget nyújtani. A háború alatt igen nagy volt a rombolás, ámde a gyülekezeti élet nem szünetelt. Néhány ezerre tehető a reformátusok száma Horvátországban.

A közelmúltban Kopácson zsinati ülés volt. Hadd emeljük ki az egyház új nevét, amely bizonyosságtévő is: *Horvátországi Magyar Református Egyház*. Előirányozták a tisztújítást is.

A Vajdaságban élő reformátusok életéről magnószalagról hallgatták meg a konferencián *Csete Szemesi István* püspök szavait, amely a *Kossuth Rádió június 2-i Tebened bízunk eleitől fogva* c. Református félórájában hangzott el. A püspök megköszönte hallgatói felé az imádságos háttérrel. Azóta elhallgattak a feyverek, remélhetőleg a béke

ferencia

ideje is eljön. A püspök ezen túl telefonon is köszöntötte a konferencia résztvevőit.

Mikó László, a Presbiteri Szövetség ez évben megválasztott missziói titkára a Presbiteri Szövetség missziói munkájáról és terveiről beszélt. Az elmúlt tíz évben sajnos megjelent a közömbösség is. Ugyanakkor a gyülekezeteknek fel kell épülniük biblikus közösségekké, imádkozó, biznyságtévő, szolgáló gyülekezetekké. Erre a munkára kell a presbitereket felkészíteni. Három lépcsőre épül a Szövetség munkája. Az éves munkát jelentik a területi szervezetekben folyó konferenciák, csendesnapok, bibliaiskolák. – Új kezdeményezés az ún. presbiteri kérdőívek kiküldése és kitöltése, ezzel már a középtávú munkát is meg lehet alapozni. Hosszú távon jelentős az a kezdeményezés, hogy a presbiterek továbbképzését segíti az a holland tanfolyam, mely 16 magyar lelkipásztort készít fel egy átfogó, országos presbiterképzés végzésére.

Bana Gábor, a Presbiteri Szövetség Baranya Megyei Területi Szövetsége elnöke a baranya-megyei két éves presbiteri bibliaiskolai képzésről számolt be. Nemcsak Pécsen volt képzés, hanem a területi szervezet helyi, regionális konferenciákat, csendesnapokat is kezdeményezett, pl. Villányban, Drávafokon és más helyeken is.

Dr. Papp Vilmos kőbányai lelkipásztor az 1Timótheus 5,17–18. versei alapján adott tanítást a presbiteri szolgálatról, melynek lényege az, hogy a jól forgoló presbiterek kettős tisztességre méltassanak, azaz a hívek részéről szükséges, hogy meg legyen a presbiter munkájának a megbecsülése is.

Az esti evangéizációkon *Nagy Péter* komlói lelkipásztor a Mózes 2. könyve 18. része alapján a presbiteri elhívásról, *dr. Papp Vilmos* kőbányai lelkipásztor pedig a 96. zsolttár alapján tett biznyságot. A résztvevők meghallgatták *Lemle Zoltánné* mohácsi presbiter asszony személyes biznyságtételét is.

A konferencia záró istentiszteletén *Szénási János* pécs-kertvárosi lelkipásztor a 2Mózes 17,12–13. versei alapján szolgált, amelyet úrvacsorai közösség követett.

A konferencia zárómegbeszélésén, amelyet *Balla Tibor*, a Presbiteri Szövetség elnöke vezetett, a konferencia fő mondanivalói kerültek összefoglalásra. Ezek: igei közösség, imaközösség, szeretetközösség és szolgáló közösség.

K. B.

Kufsteini emlékút

A kufsteini vár, sok magyar sínylődésének helye

A szabadságharc 150. évfordulója alkalmával a kőbányai egyházközség presbitériuma, kiegészülve a hívek népes csoportjával, a távoli Kufstein várába látogatott. A legsúlyosabb elítéltek – akik elkerülték a kivégzést – a Habsburg-birodalom hazánktól legtávolabb fekvő – megközelíthetetlen és elhagyhatatlan várbörtönébe kerültek. *Ide csak politikai elítélteket hoztak.* Talán még *Rózsa Sándor* sem került volna ide, ha nem vesz részt a szabadságharcban. Az azt megelőző időben – vagy 70 éven át – magyar, lengyel és olasz értelmiségieket gyűjtöttek ide a sásfészekbe. Jellemző, hogy időnként 50%-nál többet tettek ki a református és evangélikus vallású foglyok. Az ítéletek súlyosak – meghatározatlan időre, vagy életfogytiglanra szözlottak. Általában azonban 7 év után sokan szabadultak. Közülük számosan egyházunk vezető tisztségviselői lettek.

E mostani út nem „kirándulás”, nem is „protokolláris”-út volt, hanem *zarándoklat. Megbecsülni a helytállókat. Istennek megköszönni a nagyszerű elődöket.* Május 1-jén – 800 kilométer megtétele után – déltájban érkezett a népes csoport. Nem felvonón közelítette meg az egykori várbörtönt, hanem megjárta azt a 350 lépcsőfokot, melyet az elődök nehéz vasban tettek meg. Megható volt az egyik presbiterestvér, aki bottal és láthatóan fájdalmas arcvonásokkal tartott ki az utolsó szakaszon is. Bár negyed órával tovább tartott neki az út, de kitartott.

A várbörtön a többszörös fallal körülvett lakótorony legfelső szintjén foglalt helyet. A cellák előterében még 1938-ban a Deák téri evangélikus gimnázium növendékei emléktáblát helyeztek el. Itt tartottuk a megemlékezést. A vármúzeum igazgatója ismertette a vár történetét és az egykori börtön szerepét. Ezt követően a gyülekezet elénekelte a 90. zsolttárt, majd meghallgatta lelkipásztora előadását. Szó esett az *idősebb Wesselényi Miklósról*, aki családi jelmondatul a „nun-

quam retro” – „*Soha meg nem hátrálok*” jézusi gondolatot választotta. Amikor szabaddulása után egy alkalommal fenyegetően emlékeztették kufsteini éveire, így válaszolt: „*A császár szenvedni megtanított, de félni nem!*” Fiával együtt fél évszázadon át az erdélyi reformátusság és a kollégiumok jötevője volt! *Kazinczy Ferenc* neve és pályája is szóba került. Ezután született 8 gyermeke. Ezután lett igazán a magyar szellemi élet motorja. S ezután lett a sátoraljaújhelyi eklézsiának nagyhatású főgondnoka és a Tiszáninnen példaadó útmutatója. *Ő írta az első eredeti magyar gyermekbibliát saját családjának!*

A Himnusz eléneklését követően előbb *Fekete Józsefné* presbiter elmondta a Szózatot, majd a kegyelettevő gyülekezet el is énekelte. „Zúgta, mint erős tábor”. Az egykori hadbírák, börtönigazgatók, foglárók legrosszabb álmukban sem képzeltek volna el, hogy itt majd elhangzik: „Isten, áldd meg a magyart”, s „Hazádnak rendületlenül, légy híve, ó magyar!” *Gellér László* főgondnok helyezte el a nemzeti színekkel ékesített koszorút.

Azoknak, akik nehéz vasban ide kerültek, nem lehetett reményük a szabadulásra. Kufstein az „Óperencián” túl van. Az „Óperencia” nem mesebeli táj. „Ober-Enns” a felső Enns-folyón túli terület. Még a kötéllel fogott magyar katonákat is csak az Enns folyóig vihetette a hatalom. Kufstein ennél mintegy 300 kilométerrel odébb van. S közben a Salzkammergut, a berchtsgadeni-alpok, a Dachstein 2500-3000 méteres csúcsai, ahol még nyáron is található hó. Aki Kufsteinre ítéltetett, hagyjon fel minden reménnyel!

A megemlékezés rendkívüliségét a gyülekezet minden tagja – még a gyerekek is – átérezte. Egy 18 éves – leendő presbiter – így summázta élményeit: „*Többet ért ez, mint egy hónap a Balatonnál!*” Egy 15 éves leány: „*Ezt az életben nem lehet elfelejteni!*”

P. V.

Mit csinál a holland presbiter?

Nagyon nehéz feladatot kaptam a szerkesztőktől, amikor arra kértek, hogy írjak a holland presbiterokról. Bár a férjemmel együtt két évig tartózkodtunk Hollandiában, bevallom, nem sikerült kiismerni magunkat a rengeteg református egyház között. Néha az volt az érzésem, hogy maguk a hollandok sem tudják, miben különbözik egyik református felekezet a másiktól. Ha hitvallási különbségeket nem is könnyen lehet felfedezni, egy hasonlóság azonban mindenki számára szembeötlő: *az egyházközösségeket a presbitériumok irányítják.* Ezért a holland presbiterokról általában nem tudok írni, mert az annyi fajta, ahány egyház, tudok azonban azokról a presbiterokról, akik abban a gyülekezetben szolgáltak, ahová vasárnaponként mi is jártunk.

Az egyik leglátványosabb presbiteri feladatot már az első istentiszteleten észre veszi a magyar ember. *Az istentiszteletet ugyanis nem a lelkész kezdi, hanem az a presbiter, aki arra a vasárnapra szolgálót vállalt.* Ő köszönti a gyülekezetet, ha kell, bemutatja a szolgáló lelkészt, és felolvassa a hirdetéseket. Az istentisztelet végén kezdet fog a lelkésszel, kikíséri, majd az ajtóban a lelkésszel együtt elköszön a gyülekezet minden tagjától. Mindez azt szimbolizálja, hogy *nem egyedül a lelkész felelős azért, ami az istentiszteleten történik.* Ha a presbiter történetesen nem fog kezdet a lelkésszel az istentisztelet végén, az azt jelenti, hogy valami olyan hangzott el a prédikációban, ami ellentmond a hitvallásuknak s ezt a soron következő presbiteri gyűlésen, vagy egy rendkívüli gyűlésen meg kell beszélni. Ahhoz, hogy egy presbiter meg tudja állapítani: mi hitvallásos és mi nem, nagyon komolyan tanulmányoznia kell a Szentírást és a hitvallásokat.

A második presbiteri feladat végzésével pár hét múlva találkozunk a „jövövény” és találkozunk mi is. Egyik este hat óra után pár perccel (ez vacsoraidő, tehát mindenki otthon tartózkodik) egy néni csengetett be hozzánk és azt mondta, hogy ő ennek az *utcának a presbitere.* Akkor nem jött be, csak megbeszéltük, hogy mikor tudnánk találkozni. Második találkozásunk alkalmával megismertett bennünket a gyülekezettel, elmondta, milyen szolgálatokat végeznek, mibe lehet bekapcsolódni, ha időnk és energiánk engedi. Ettől kezdve a

„mi” presbiterünk számon tartott bennünket, rendszeresen meglátogatott, karácsonyra lapot küldött és vigyázott arra, hogy jól érezzük magunkat. Tőle tudtuk meg, ez nem a külföldieknek járó kivételezés, itt *minden családnak van presbitere, illetve minden presbiternek van egy körzete.* A presbiter a körzetében élő egyháztagokat rendszeresen látogatja, segíti. A presbiter így tolmácsolja a gyülekezeti tagok kérését, kérdését, ötletét, javaslatát a presbitérium felé.

A presbiter feladata ezentúl, *részt venni a presbiteri gyűléseken.* Gyűlés elég gyakran van és elég hosszan tart, hiszen mindenről szó esik, ami a gyülekezet életét érinti, legyen az anyagi, hitéleti vagy szervezési kérdés. Hollandiában *nem a lelkész dönti el, pl. hogy lesz-e gyermekistentisztelet vagy nem, hanem a presbitérium.* Természetesen egyetlen testület sem létezik, amely mindenhez értene, ezért a presbitériumok munkáját bizottságok segítik. Hulladékpapír bizottságtól (jelentős bevételi lehetőség az egyház számára a papírgyűjtés) kezdve, liturgiai, missziói, diakóniai, lelkészihívó bizottságon át a gazdasági bizottságig szinte megszámlálhatatlan a bizottságok sora. Bármilyen tevékenységbe fog a gyülekezet, az első az, hogy bizottságot alakítanak, amely szervezi és irányítja a munkát. A bizottsági tagoknak nem kell presbiternek lenni, de legalább egy presbiter vagy diakónus jó, ha van közöttük, mert általa tudják tartani a kapcsolatot a presbitériummal. A presbitérium feladata ezáltal könnyebbé válik, hisz a bizottságoktól kész tervezeteket, véleményeket kapnak, de a presbiter munkája még nehezebb, hisz minden presbiternek jut legalább egy bizottság, amelynek munkájában el kell mélyülnie és amelynek döntéseit, kéréseit képviselnie kell a presbitérium előtt.

Mindebből kitűnik, hogy Hollandiában presbiternek lenni legalább annyira megterhelő, mint amennyire megtisztelő dolog. Ezért a presbitereket meghatározott időszakra választják, illetve a presbiterek meghatározott időszakra vállalják ezt az *önkéntes munkát.* Ha valaki jó presbiter, pár év alatt teljesen elfárad és szüksége van pihenésre. Ezért nem fordulhat az elő, hogy valaki 20-30 éven át presbiter. (Természetesen a hollandok nem ismerik sem

a lelkészhiány, sem a presbiterhiány fogalmát.) Előfordul viszont az, hogy fiatalokat választanak presbiternek, hiszen a fiatal családok szívesebben veszik a fiatal presbiter látogatását, illetve az ifjúsági ügyeket mindig az „ifjúsági” presbiter képviseli. Abban az egyházban, ahol mi voltunk, minden presbitériumban kötelező fiatalot és nőt is beválasztani a presbitériumba.

Nagyon sok előnye van az ilyen demokratikus felépítésű egyháznak, van azonban egy hátránya: *az emberek vitatkozhatnak.* A vitának két következménye lehet: vagy *megtanulnak kultúráltnak vitatkozni,* úgy, hogy *másnap a véleménykülönbség ellenére barátként, testvérként tudják egymást köszönteni, vagy a vitatkozók két pártra szakadnak, majd külön egyházat alkotnak,* s végül meg sem tudjuk számolni, hányféle református van. *Mi még megmutathatjuk, hogy egy református egyházban is lehet demokrácia.* Ezzel kívánok mindenkinek bölcsességet az őszi tisztújítás előkészítéséhez.

(Debrecen)

Czapp Katalin
(Református Tiszántúl)

A MAGYARSÁG

közös, állandó akarás. Akarás, amely céljért lemond és áldozatot hoz; amely tűr és vár, azért, mert résen van s egy mindenki által tudott, de senki által sem hangoztatott cél szolgálatában áll. Úgy indul, hogy bármely pillanatban célhoz érjen, de esetleg századokig tudjon vándorolni. Készíti előre a gondolatokat, ahogy a fegyvert kovácsolják bekövetkezendő harcra. Mi lenne most belőlünk, ha hirtelen visszakapnók a megszállott területeket? Egyetlenegy program-gondolatunk sincs s azt sem tudnók, mihez fogjunk. Oda is bevinnók szétépett, megromlott lelkünket? Ott is felekezeti harcok, rekriminációk, lappangó polgárháborúk folytatódnának? Akkor is ilyen kicsinyek volnánk, mint most?

Ravasz László

ÚJRA EGYESÜLNEK A HOLLAND REFORMÁTUSOK

A többszáz éves holland-magyar egyházi kapcsolatok történetében először fordult elő, hogy a különböző református és evangélikus egyházak közös küldöttsége tett látogatást nálunk. Erre a rendkívüli eseményre június 1-7. között került sor, amikor is a Hollandiai Református Egyház, a Holland Szigorú Református Egyház és az ottani Evangélikus Egyház hét képviselője járt Budapesten, Debrecenben és Pápán. Egyházunk Zsinatának Elnöksége, a Debreceni és a Pápai Református Teológiák képviselői, a Magyarországi Evangélikus Egyház vezetői, illetve az Ökumenikus Tanács tisztségviselői fogadták őket. Tájékoztatták egymást egyházaik életéről, a teológiai nevelés és képzés, az egyházi egyetemek és iskolák munkájáról, az egyházak szerepéről az Európa Ház építésében, továbbá arról, hogy egyházunk miként találta meg helyét és szolgálatát a megváltozott történelmi körülmények között, valamint a református egyházak missziójáról az elvilágiasodás korszakában. Kérdésemre *dr. Bölcskei Gusztáv* püspök, a Zsinat lelkészi elnöke elmondta:

♦ Ez a három egyház annak a folyamatnak a vége felé jár, melynek célja, hogy egyesültek egyházi keretben végezzék tovább szolgálataikat. Ez óriási jelentőségű lépés, melyen hosszú évek óta dolgoznak. Már csak az új egyházi formáció elnevezése körül vannak viták, az Egyesült Protestáns Egyház megjelölést egyikük sem fogadja el – mondotta Bölcskei püspök, majd így folytatta:

♦ Nagy örömmel és nagy hálaadással tapasztalták meg, hogy mi mindenek között és mindenek ellenére egységes egyház maradtunk a századok során. Ők is igen fontosnak tartják: hogyan szólíthatják meg a szekularizálódott, az egyház hagyományos formáitól elidegendet embereket. A hagyományos holland-magyar református kapcsolatokat illetően is egyetértés volt közöttünk: nincs értelme, hogy bármiféle szembenállást gerjesszenek egyházi, gyülekezeti csoportok, lelkészi körök és az egyház hivatalban lévő szolgálói között.

♦ Különböző teológiai felfogású, kegyesegű emberek voltak együtt a delegációban, akik markánsan tudnak megjeleníteni egy-egy irányzatot. Eljutottak arra a felismerésre, hogy egymás ellenében vagy egymás kegyelmi ajándékait kioltva az egész egyháznak ártanak. E józan felismerés indította el őket az újraegyesülés irányába – mondotta Bölcskei püspök.

B. L.

(Reformpress)

Lelkipásztori emlékek

Hetvenéves a rákosfalvi református templom

A rákosfalvi református templom

A rákosfalvi hívek áldozatából, de a kőbányai gyülekezetben is, és több vidéki egyházközségben történt adománygyűjtés segítségével, majd a főváros telekjuttatása révén, és annak 30 000 pengős tekintélyes adományából fél éves rekordidő alatt megépülhetett templomunk. E hősi korszak egyházi munkásai: *Hatolmány Kázmér* kőbányai lelkipásztor, *dr. Bereczky Zoltán* és *Szöcs János* gondnokok, *Vaszary János*, *Szabó Mihály*, *Róka Dávid*, *Ács Károly* és *Váczy István* presbiterek voltak. A templom tervezője *Frecska Imre* építésmérnök, kivitelezője *id. Kecse-Nagy Sándor* vállalkozó, a falvai gyülekezet buzgó tagjai.

1928. október 28-ának tették le az alapkövet, s 1929 májusában már sor kerülhetett a fölszentelésre, amelyet *dr. Ravasz László* püspök végzett. Megkondultak a harangok, fölzúgott az orgona és az Ige elindult diadalútjára. Szent edények, terítők, ünnepi és köznapi adományok tanúskodtak a hívek egyház iránti hűségéről.

A harmincas években és később már azon tanácskoztak a presbiterek: ki kellene bővíteni, meg kellene hosszabbítani a templomot, pedig ekkor még ez a hely a „város peremének” számított. Mint a kőbányai anyaegyház egyik „körzete”, inkább csak a Budapesti Teológiai Akadémia növendékeinek volt gyakorló terepe: oratórium-laboratórium. Orgonáján a vizsgára készülődő lelkész-növendékek és kántorjelöltek gyakoroltak. Ilyeténképpen életem első templomi prédikációját én is e szent helyen mondtam 61 évvel ezelőtt.

A második világháború alatt templomunk alagsori részében – a mostani gyülekezeti teremben – egy „bemérő” légvédelmi üteg legénysége tanyázott. A parancsnok, *Vásárhelyi László* százados, derék magyar református ember volt. Idősebb korában szülőfalumnak, Gyömrőnek lakójává lévén, az ottani eklézsia hűséges és tevékeny presbitere lett. Amikor a front tovább vonult, bizony siralmas belövések nyoma éktelenkedett a rákosfalvi templomon. Körülötte a külvárosi, jobbára féltetős, tűzfal munkásházak úgyszintén az ostrom sebeit viselték.

Az első eszmélkedés után *Szabó Imre* fasori esperes saját káplánját, a nagyon gyakorlatias *Nagyajtai Imrét* küldte ki e fontos őrhelyre. Az ifjú lelkészt nem kedvetlenül tette el a csüggesztő látvány, a háború pusztítása otthonokban, emberekben. Lendülettel kedvvel látott neki a munkának. *Néhai Lak József*, özv. *Forgó Pálné*, *Herczeg Etelka*, *Kecse-Nagy* család sokat vallottak emlékezőik során azokról az áldozatos hősi időkről, amikor csak „természetbenivel” fizettek jobbára a munkáért. Amikor a szakemberek csupán aranyért, ruhaféléért, zsírért vállalták a renoválást a tetőn és a falakon. De a hívek így is adtak elegendőt, akár szegénységükből is, nemes lelkesedéssel.

1947-ben önálló missziói, 1959-ben pedig anya-egyházközséggé szerveződttünk. 1969-ben, a templom fennállásának negyvenedik évfordulója alkalmából – *Szamosközi István* akkori püspök látogatásakor – már nagy változások történtek a gyülekezetben. A régebbi egyesületi tagoltság helyett bizottságok keretei között haladt a munka. A valaha volt egyházi adó helyett „egyházfenntartói járulékot” fizettek a hívek, önkéntesen. A hitoktatás helyett – amelyet azelőtt az iskolákban végeztek – jobban teret kapott a konfirmációi előkészítés és a gyermek-istentiszteletek rendje.

Külsőképpen is nagyot változott egyházközségünk népessége, lakhelye, képe. A főváros robbanásszerű fejlődése során az egykori kis peremgyülekezet, központtól messze eső templomával: a centrumba került, világvárosi lakótömbök nőttek ki a földből, a metró percek alatt akár Budára is átrepíti az utast. Belekerültünk az élet sodrába.

Miután Nagyajtai Imre egyházmegyei lelkipásztor lett, 1972. január 1-jétől a gyülekezet parókus lelkipásztorának engem választottak. 14 évig már szolgáltam itt beosztott lelkipásztorként. Szolgálatomat rendkívül megnehezítette, hogy a legkitartóbb erőfeszítés ellenére sem sikerült a gyülekezet területén – egyáltalán a fővárosban – lakást szerezni. Gyömrői otthonunkból, gyakran ide jövő feleségemmel együtt, összesen oda-vissza napi három órát kellett utazni, hogy elláthassam lelkipásztori teendőimet: a temetéseket, beteglátogatásokat, családok fölkeresését és az irodalmi ügyvitel végzését. Pénztári naplónk mindég naprakészen állt, bármikor jöhetett az ellenőrzés. Jött is.

(Folytatás a 10. oldalon)

(Folytatás a 9. oldalról)

Gyülekezetszervező, lelki házunkat építő fáradozásaimban sokat segítettek a presbiterok és egyháztagok. Többüket örömmel köszöntöm most itt, 70 éves templomunkban. Meg kell emlékezni országos hírű, kitűnő művészbárataimról, akik ünnepélyeinken, szeretetvendégségeinken többször is marandó élménnyel ajándékoztak meg bennünket. Megilletődött szívvel gondolok dr. Pap László professzor úrra, egykori szeretett mesteremre a Teológián. Élete utolsó szakaszában, mint gyülekezetünk tagja, nemegyszer tartott itt értékes előadást, segített az úrvacsoraosztásban. Hitvesével együtt példás hűséggel látogatták alkalmainkat. És hát meg kell köszönnöm Isten iránti hálával azt az áldozatos segítséget, amelyet feleségemtől kaptam és kaptam a gyülekezet 55 éve már. Ez engem nagy hálára kötelez. Ám kifogynék az időből, ha mindent és mindenkit fölemlengetnék, akik segítettek.

1979-ben, nyugdíjazási koromat úgy is elérvén, megrendült egészségemre és kimerültségemre tekintettel nyugállományba vonultam. Összeszámoltam: az évtizedek alatt a gyülekezetekben és főleg itt, Rákosfalván végzett szolgálataim sora, napokban számítva, 14 000 napot tett ki. Években mérve ez 38 év. Lelkesi munkám java, 22 év, itt folyt, ebben az eklézsiában. Istené érte a dicsőség!

Hegy-Füstös István
ny. lelkipásztor

DUNÁNTÚLI PRESBITEREK VALLOMÁSAI

Arcod keresem Uram. A mindenségben az egyszerűt, s az egyediben a mindenséget, amit Te alkottál érettem is. Remélni adj hitet, erős és segítő hitet e századvégi ziláltságban, hogy válaszként az önmagukat tévedhetetlennek kikiáltó közösségek globalizációs eszméjére–eszményére, fel tudjuk mutatni az Evangélium világnézeteket átfogó erejét. Add szívemnek, hogy alázattal engedelmeskedni tudjak minden időkből a Te akaratomnak. Ismeret adj az üdvözítő hit által, és bölcsességet a szent józanságra. Megváltó szereteted által létezem, kérlek, tedd teljessé bennem a szeretetet minden iránt, amit Te alkottál. Érettem is.

Presbiterre választásom lejárt előtt, sokakkal ellentétben úgy gondolom, hogy a presbiterség nem tisztséget jelent, hanem életformát, szolgálatot. A szolgálat „célja és mértéke az, hogy a Krisztus uralkodjék a gyülekezetben, s előtte minden térd meghajoljon” (Ravasz László). Az életforma minőséget jelent, annak felismerését, hogy „Te vagy az én Uram, rajtad kívül nincs, ami jó nekem” (Zsoltár 16,2).

Miklósi H. Csaba

1975-ben, az Úr Jézussal való találkozásom alapján megváltoztatta kárhozatra méltó életemet. „A régiek elmúltak, íme újjá lett minden” (2Kor 5,17). A szombathelyi gyülekezet presbiterre választott. Szolgálatomat gyermekistentisztelet tartásával kezdtem, amit több mint hét éven át végeztem. Felkérésre bekapcsolódtam az igehirdetés szolgálatába is. Városokban, községekben, a szórványok házi istentiszteletein ma is örömmel hívogatok Istennel való megbékélésre. Feleségem segítő társam, testvérem az Úrban. Gyógyszerész vagyok és teológus. Érettségi után – hitetlenül – egy évig jártam Debrecenben teológiára. Hitben élve, Budapesten 1983-ban végeztem el a teológia hároméves levelező tagozatát. Szombathelyen vagyok presbiter, de úgy érzem, az egyházmegye minden gyülekezetének és szórványának presbiterévé lettem. Mindezekért egyedül Istené a dicsőség.

Nagy Béla

(Dunántúli Református Lap)

PRESBITERI ESKÜMINTÁK

Szövetségünk ezévi közgyűlésén Bana Gábor, baranyai területi szervezetünk elnöke felvetette, amint azt már a Szövetség korábban is kérte egyházunk Zsinatától, hogy vissza kellene állítani az 1933. évi zsinati határozatokban megfogalmazott eskümintákat, különös tekintettel a presbiterok és gondnokok esküjére. A közgyűlés most arról határozott, hogy az 1933. évi eskümintát közzé kell tenni és az erre történő véleménynyilvánítás után lehet határozni, hisz sokan nem ismerik a régi eskümintát. Most tehát közzétesszük az 1933. évi 1330. sz. határozattal megalkotott eskümintát és a jelenlegit is. *Felkérjük Olvasóinkat, hogy amennyiben egyetértenek a Bana Gábor testvérünk által felvetett javaslatlall, akkor ezt írják meg nekünk, ugyanúgy, ahogy azt is, ha a jelenlegit tartják megfelelőnek.*

Az 1933. évi eskü szövege:

Én ..... esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú és Szentlélek, teljes Szentháromság, egy örök igaz Isten, hogy presbi-

teri tisztemben híven és igazán eljárjak; egyházunk törvényeit megtartom s a rámbízott feladatokat pontosan teljesítem; a gyülekezetben az igaz keresztyén hit és a tiszta erkölcs fenntartásán, a gyermekeknek a református keresztyén vallásban való nevelésén, a szegények és elhagyottak gondozásán buzgón munkálkodok; az egyházi fegyelmet Isten Igéje és a törvény alapján személyválogatás nélkül gyakorlom; az egyházközség szellemi és anyagi gyarapodását előmozdítani igyekszem; az egyház javát a magam hasznának elébe helyezem, és minden igyekezetemmel azon leszek, hogy magamat egész életemmel Jézus Krisztus alázatos szolgájának s református keresztyén anyaszentegyházunk hű tagjának bizonyítsam. Isten engem úgy segéljen!

A gondnoki eskü szövege annyiban különbözik, hogy abban az is szerepel, hogy „... az egyházközség vagyonát hűségesen kezelem, számadásomat a presbitérium rendeletére bármikor bemutatom; a presbitérium rendelkezését egybekben is

híven végrehajtom s gondosan felvigyázok, hogy a gyülekezetben mindenek ékesen és jó renddel legyenek...”

A **jelenlegi eskü** a következőképpen van szabályozva:

1. Miután az egyházközség presbiterévé (gondokává) választotta, megkérdezem: ismer-e az egyházi törvények, szabályrendeletek presbiterekre (gondnokokra) vonatkozó rendelkezéseit, és ezekben körülhatárolt feladatait? Felelet: Ismerem, és azokat magamra nézve kötelezően fogadom el.

2. Hajlandó-e a presbiteri (gondnoki) tisztséggel járó feladatok teljesítésére magát Isten és a jelenlévő gyülekezet színe előtt esküvel elkötelezni? Felelet: Isten kegyelmét kérve és remélve, igen.

Én ..... esküszöm a Szentháromság Istenre, hogy tisztemmel járó kötelességeket és feladatokat Isten dicsőségére, egyházunk épülésére és népünk javára, a Magyarországi Református Egyház rendjében, szolgálatként teljesíteni igyekszem. Isten engem úgy segítsen! Ámen.

Emlékezetes presbiterek

Apáczai Csere János (1625-1659)

340 évvel ezelőtt hunyt el fiatalon a magyarországi és erdélyi presbiterianizmus egyik úttörője. A gyulafehérvári főiskola auditoriuma történelmi jelentőségű esemény színhelye 1655. szeptember 24-én. Basirius Izsák – a forradalomban kivégzett I. Károly angol király udvari káplánja – tartja előadását. Disputációja az átkos presbiterianizmus és puritanizmus következményeiről, megelőzéséről és megtorlásáról szól. Az eseménynek súlyt ad II. Rákóczi György fejedelem jelenléte. A fenyegető célzások címzettje: Apáczai Csere János, a kollégium fiatal tanára, aki a teológia és filozófia doktoraként és professzoraként érkezett 5 esztendő hollandiai tanulmányútjáról.

Váratlanul ugyanaz a helyzet ismétlődik meg, mint a reformáció viharos éveiben Wormsban, vagy a nagy inkvizíció színe előtt. Egykor Luther Márton dobantása rázkódtatta meg Európát: „Itt állok, másként nem tehetek!” – Az inkvizíció előtt pedig Galilei kiáltotta: „Mégis mozog a Föld!” A Gyulafehérvárott megrendezett dispután Basirius a presbiteriánus és independens főkolompokok kivégzését javasolja. A fejedelem Apáczait fenyegeti. Mindez határozott hitvallást provokál. „Nagyságos fejedelem, legkegyelmesebb Uram! Olyat nem is hallottunk, hogy köztünk valaha is independensek lettek volna, azt sem hiszem, hogy most lennének. Hanem amennyiben vannak néhányan, úgy azok presbiteriánusok. Ami engem illet, én sohasem voltam independens, most sem vagyok az, és nem is leszek soha, hanem igenis presbiteriánus vagyok!”

A fejedelem válasza: „Isten engem úgy segéljen Apáczai uram, a megyesi-presbitériumot, amíg élek bé nem hozza kend. Mászt ne tanítson, mert Isten engem úgy segéljen, valaki mást tanít, a Marosba vettetem, vagy a toronyból hányatom le!” – Mindez nem volt üres fenyegetőzés. Az 1653. január 15-ei országgyűlés határozatainak I. része Tit. 1. Articulus 3. alatt kimondja a presbiteriánusok ellen a „nota infidelitatis”-t, azaz a „hűtlenség” vádját, s fej- és jószágvesztéssel sújtja őket.

Ebbe az Erdélybe érkezett feleségével – Aletta van der Maet-tal, „a hitvesi hűség hő-

sével” – a szabad, viruló Hollandiából, ahol az ott létező valamennyi egyetemet megjárta és tudósok társa lett. Jól megjegyezte érkezése napját, 1653. augusztus 29-ét. (Keresztelő János fejevételének és a mohácsi vésznek az évfordulója.) Már csak pár évet élt, de nagybetegen is e napon mindig bőjtöt tartott.

A fejedelem 1660-ban végzetesen megsebesült és meghalt. („A presbitériumot, amíg élek bé nem hozza kend.”) Az egy évtized múltán kezdődő, s az ország rekatolizálást célul kitűző ellenreformációs „gyász-évtized” idején a presbitériumok mentették meg a reformációt!

Apáczai műveiről sokat tudunk. Életéről nagyon keveset. Arcképe sem maradt. (Gy. Szabó Béla kései metszete alkotott egy újabb „Anonymus-arcot”, a „magyar Logikácska” kicsinyded kötete mögül elősejlt arcot.) Elszegényedett székely határőr család korán árvaságra jutott sarja. Egyháza támogatásával magát emésztően tanul Kolozsvár és Gyulafehérvár kollégiumaiban. Püspöke: Geleji Katona István – aki maga is török által elrabolt kisgyermekként kezdte – rendkívüli ösztöndíjjal Hollandiába küldi. Ez akkoriban nem a mai ösztöndíjasok „kiruccanása” (Repülőbe be, repülőből ki). Életveszélyes, testet-lelket őrölő – ahogy a kortársak mondták „bujdosás” volt a több hónapos út. Sokan ezt sem vészték át. Tanult a frankeri, leydeni, utrecht egyetemeken, s eközben ő lett a harderwijki egyetem legelső doktora. Disszertációja az „Első ember lázadásá”-ról szól. Óriási pedagógiai kérdéseket vet fel a Szentírás harmadik fejezete az ember nevelhetősége, ennek mikéntje tekintetében. Hatalmas pedagógiai program rejtezik benne. Különösen puritánus gondolat-összefüggésben! Ennek nyomán írja már Hollandiában úttörő művét: „Magyar Enciklopédia” címen. Elveti a skolasztikus gondolkodást. Megteremti a magyar tudományos nyelv alapjait. Minden tudományát sorra veszt. A X. rész az emberi társadalom. Itt tárgyalja a különböző társadalmi formákat, az egyházat, a XX–XXIV. alfejezetekben kerül sor a presbiterekre. A történelmet végigjárva eljut az utolsó ítéletig. Itt tárja fel a nagy

Gy. Szabó Béla: Apáczai Csere János

tudós lelke legbensőbb titkát, vágyát. A nagy mű zárómondata így hangzik: „Az igazak pedig az ő jó cselekedeteik szerint, melyek az ő Krisztusban való hitüknek megannyi bélyegi és gyümölcsei, bevitetnek a Krisztustól ingyen nekik megszerzetett dicsőséges országba... – Ó, légyek egy ezek közül, Istenem!”

Országos hatást gyakorolt gyulafehérvári székfoglaló beszéde: „De studio sapientiae” (A bölcsesség tanulásáról). A puritánus-presbiteriánus oktatási programmal nemcsak lelkes követőkre, de sanda vádaskodókra is talált. A Basirius-féle disputa után felfüggesztették. Bár a fejedelem anyja Comenius helyén akarta Sárospatakon látni, ezt is megakadályozták. Fényes lelkesítő állásokat elutasított, mert gyermeket akart tanítani. Így került a romokban heverő kolozsvári kollégiumhoz. A diákok jórésze követte őt. Súlyos betegséggel küzdve mondta el itteni székfoglalóját: „De summa necessitate scholarum” (Az iskolák felettébb szükséges voltáról). Az iskola felépült, a tanulás kivirult. A nagy hebraista, klasszika-filológus-pedagógus a házsongárdi temető lakója lett. Bod Péter így zárja a „Magyar Athenász”-ban az Apáczairól szóló cikket: „Ha ez az ember tovább élhetett volna, úgy lehet ítélni, hogy a tudományok is jobb lábra állottak volna, mivel neki a tanításban nagy földön mása nem volt...”

Az a tény, hogy ilyen emberfeletti küzdelmekkel járt hazánkban a presbitériumok bevezetése, arra kötelezi a mai presbitereket, hogy szervezetüket és munkájukat még inkább megbecsüljék.

Dr. Papp Vilmos

Lelki próba újkényéri úroacsoravétel előtt

Kérdések: Mi az összefüggés Isten természeti áldásai és az én erkölcsi életem között? – Nem tapasztaltam-e, hogy Isten testi áldásai is csak akkor okoznak igazi megelégedést s csak akkor telik bennük igazi örömem, ha lelkem és Istenem között boldog békesség van? – Mit használ a testi kényelem, ha lelkem békétlen, elégedetlen s beteg? – Amikor Isten kenyeret ad testünk részére, nem arra int-e, hogy fogadjuk el Tőle a lelki eledelt is? – Vágyódik-e lelkem az Isten Igéje után? – Elegendő táplálék-e lelkemnek az, amennyit a Bibliából olvasni szoktam? – Nem érzem-e szükségét annak, hogy *naponta* olvassam a Szentírást? Szoktam-e imádkozni s érzem-e, hogy imádságom lelki szomjúságom kifejezése? – Érzem-e, tapasztalom-e, hogy az Igében, akár hallom, akár olvasom, feleletet találok az én imádságaimra? – Megfigyelem-e életemben, hogy Isten Igéje valóban éltet? – Bátorságot, világosságot, bölcsességet nyerek-e a lelki táplálkozás után? – Van-e erőm a kísértésekkel

szemben? – Van-e erőm rossz tulajdonságaim leküzdésére s a külső-belső bűn ellen való állandó harcra? – Ha lélekben gyenge vagyok, nem az-e az oka, hogy nem úgy táplálkozom a mennyei kenyérral, nem olyan szent viszonyban élek Jézussal és nem olyan engedelmisséggel viseltetem Isten Lelkével szemben, ahogy kellene?

Megelégszem-e azzal a „kenyérrel”, amit Istenől sorsom és foglalkozásom szerint kapok? – Nem folytatok-e olyan életet, amely anyagi erőmet felülmúlja? – Nem tudnék kevesebbel is megelégedni? – Nem lenne-e életem boldogabb, ha egyszerűbben élnék s ha rangomon és a tisztesség határain túl sem ruhára, sem ételre nem költenék? – Ha módomban van is kényelemben élni, nem adok rossz példát a nálam szegényebbeknek?

Tanácsok: Jézus öt kenyérral s pár halacskaival jól tartott ezeket. Mi ebben az országban nem tudunk megelégedni. Most is mennyi kenyér hiányzik, mert nincs ben-

nünk igazi szeretet. Így azután minden sok: kevés. Ha mennyei kenyér táplálná az embereket, nem jutna-e mindenkinek a testi táplálékból is s nem elégedne-e meg mindenki?

Ima: Kegyelmes Isten! Szent asztalodhoz készülök, hogy onnan vegyem hálaadással nagy ajándékodat, a mindennapi kenyeret, amelyet ez évben is kegyelmesen elkészítettél földi gyermekeidnek. Óh növeld hitemet, hogy a szent asztalnál lelkem is részesülhesen ama mennyből alászállott kenyérből, a Te Szent Fiadban, aki feláldozta és eledelül adta isteni életét nekünk, hogy Tőle vegyünk erőt az új életre! Nélküle óh Mindenható, hiábavalókká, versengések és háborúságok okozóivá, testvért öldöklő fegyverekké válnak áldásaid. Ó Vele a kevés is megelégit és áldást hoz. Tápláld lelkemet szent asztalodnál Jézusom érdemével, kinek nevében kérek, hallgass meg, mennyei Atyám, ámen.

Forgács Gyula

NYITOTT SZEMMEL

FELEKEZET VAGY CIRKUSZ?

Megdöbbenéssel meredtünk a képernyőre egyik vasárnap este, amikor a TV Hét c. műsorában a Hit Gyülekezete tevékenységéről közöltek (leleplező) riportot. Sok furcsát láttunk már életünkben, de még ilyet nem! Egy – magát keresztyénnek valló – felekezet összejövetelén őrzöngve ugrándoztak, rikoltoztak láthatóan önkívületi állapotban lévő emberek. A látványnál már csak a „lelkész” magyarázata volt meghökkentőbb: „megszállta őket a Szentlélek”, sőt „végigment a lábukon”. Ui. ezért kapják fel lábukat, és tapogatják tyúkszemüket egyesek!

– Ez már cirkusz, nem istentisztelet! – fakadt ki a feleségem. De nem tudtunk nevetni ezen a cirkuszon... Lehet nevetni egy cirkuszon, ahol a számunkra egyik legszentebbet, a minket újjászülő Szentlélek-Úristent, a Szentháromság harmadik személyét öltöztették bohócruhába?

El tudom képzelni, hogy sokan – e képsorokat látva – hasukat fogva nevettek!... Nem ok nélkül... Mi, Isten gyermekei azonban nem bírtunk nevetni az istenkáromlás! A Szentlélek nagyon is valóságos (de csendes, feltűnés nélküli) munkájáról bizonyosságot tévő keresztyén embert egyhamar azzal gyanúsítják már most is (hát még ezek után), hogy efféle bolondériát képvisel, beleesett a „Hit-gyüli”, vagy más hasonló szekta hálójába. Az efféle gyanúsításnak, s a „csodatevő” szektapredikátorok iránti hiszékenységek sajátos módon közös gyökere van! Az átlagembernek, de még az egyháztagok java részének sincs sok fogalma a Szentlélek igazi munkálkodásáról; arról, hogy mint szél fúj, s zúgását halljuk, s nem tudjuk „honnan jön és hová megy” (Ján 3,8). Helyes ismeretünk Róla csak a megtapasztalás által van, miután érzékeltük titokzatos munkája eredményét, hogy t.i. „új embert” teremtett bennünk (Ef 2,15). Hasonlóképpen, ahogy Illés próféta is tapasztalta: nem volt Isten Lelke a viharban, a földrengésben, a tűzben, hanem halk és szelíd szóval szólt hozzá az Úr...

Presbiter Testvérek! Nagy jelentősége lehetne, ha mi (minél többen) bizonyosságot tenénk saját hitbeli élményeinkről, a Szentlélek életünkben végzett munkájáról! A *józan-ság Lelkéről erővel és szeretettel* szólva eredményesen szállhatnánk szembe tévtanításokkal és félreértésekkel egyaránt!

Kövespataki László

Akkor jön el

*Ha fájni kezd majd, ami vagy,
és ami nem vagy, bár lehetnél,
majd ha bevallod végre, hogy
sohasem voltál igazi keresztyén,
ha fájni fog, hogy annyian
vannak, kiket megejt a tévhit,
s ajkadról értük száll ima,
akkor jön el az ébredés itt.*

*Majd hogyha bűnné lesz a bűn,
s a Golgotához sírva érsz el
letenni ott mind keserűn,
nem alkudiva testtel és vérral,
majd ha hálát adsz Jézusért,
s döntésed is végleg megérik,
mert megtisztított az a Vér,
akkor jön el az ébredés itt.*

*Majd hogyha jobban érdekel,
kik ők, akik vetnek, aratnak,
s közéjük állsz és nem leszel
többé olyan fontos magadnak,
mert látod már a tájat itt,
amely aratásra fehérlik,
s munkára lelkesít a hit,
akkor jön el az ébredés itt.*

Füle Lajos

3. Országos Presbiteri Konferencia

TAHI 1999. szept. 6–10.

A hívő ember a világban

A konferencia Igéje: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól” (Jn 17,15).

A konferencia éneke: „Ó, jertek zengjünk éneket...” (7. sz.)

A KONFERENCIA PROGRAMJA

1999. szept. 6. (hétfő)

- 14.00–16.00: Érkezés, regisztráció, elhelyezés.
 16.00–16.30: Megnyitó áhítat
„Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól” (Jn 17,15).
Mikó László, a Pres. Szöv. missziói titkára
Balla Tibor, a Pres. Szöv. elnöke
 16.30–16.50: Köszöntés
 17.00–17.45: Előadás: **„A hívő ember feladatai és szerepe a világban a Biblia tanítása szerint és hitvallásainkban.”**
Dr. Szűcs Ferenc, teológiai tanár
 18.00–19.00: Vacsoraszünet
 19.15–20.30: Evangelizáció, imaközösség.
Tariska Zoltán péceli lelkipásztor
 22.00: Lámpaoltás

1999. szept. 7. (kedd)

- 8.30–9.15: Reggeli
 9.15–9.30: Közös ének
 9.30–10.00: Igetanulmány
„Ne szeressétek a világot, s azt, ami a világban van” (1Ján 2,15).
Dr. Füzesi Zoltán, rákoscsabai lelkipásztor
 10.00–10.15: Szünet
 10.15–11.00: **A hívő ember a világban: veszélyek.**
 Szekták az egyháztörténelem tükrében.
Bacskai Bálint lelkipásztor
 11.00–11.15: **A hívő ember a közéletben.**
Pintér Elemér, Noszvaj polgármestere
 12.00–12.15: Szünet
 12.15–13.00: Hozzászólások
 13.00–16.00: Ebédszünet és pihenő
 16.00–16.45: **A hívő ember a gyógyításban.**
dr. Erdélyi Judit főorvos
 16.45–17.00: Szünet
 17.00–18.00: Az előadások megbeszélése.
 18.00–19.00: Vacsoraszünet
 19.00–20.30: Evangelizáció, imaközösség
Tariska Zoltán péceli lelkipásztor
 22.00: Lámpaoltás

1999. szept. 8. (szerda)

- 8.30–9.15: Reggeli
 9.15–9.30: Közös ének
 9.30–10.00: Igetanulmány
„Az én országom nem e világból való” (Jn 18,36).
Somogyi László óbudai lelkipásztor
 10.00–10.15: Szünet
 10.15–11.00: **A hívő nő a házasságban.**
Vándor Gyuláné, Kispeszt-Rózsa tér
 11.00–11.15: Szünet

- 11.15–12.00: **A hívő ember a művészetben.**
Polonyi Gyöngyi előadóművész
 12.00–12.15: Szünet
 12.15–13.00: Az előadások megbeszélése.
 13.00–16.00: Ebédszünet és pihenő
 16.00–16.45: **Hívő ember a katedrán és a tudományban.**
Dr. Ritoók Zsigmond akadémikus
 16.45–17.00: Szünet
 17.00–18.00: Az előadások megbeszélése.
 18.00–19.00: Vacsoraszünet
 19.00–20.30: Evangelizáció, imaközösség
Tariska Zoltán péceli lelkipásztor
 22.00: Lámpaoltás

1999. szept. 9. (csütörtök)

- 8.30–9.15: Reggeli
 9.15–9.30: Közös ének
 9.30–10.00: Igetanulmány
„Mindaz, ami a világban van: a test kívánsága, a szemek kívánsága, az étellel való kérkedés, nem az Atyától, hanem a világtól van” (1Ján 2,16).
Zámbó András Bp.-kaposztásmegyeri lelkipásztor
 10.00–10.15: Szünet
 10.15–11.00: **A hívő ember mint vállalkozó.**
Sohajda Péter, Széphalom
 11.00–11.15: Szünet
 11.15–12.00: **Hívő ember a munkahelyen.**
Móréh Tamás, Újpest-Belsőváros
 12.00–12.15: Szünet
 12.15–13.00: Hozzászólások
 13.00–16.00: Ebédszünet és pihenő
 16.00–16.35: **Hívő férfi a házasságban.**
Búzás János, Fót
 16.35–16.40: Szünet
 16.40–18.00: **Kerekasztal-beszélgetés: Őrállója-e a presbiter gyülekezetének?**
Vezeti: Takaró Tamás, a Bp. Déli Egyházmegye esperese
 18.00–19.00: Vacsoraszünet
 19.00–20.30: Evangelizáció, imaközösség
Tariska Zoltán péceli lelkipásztor
 22.00: Lámpaoltás

1999. szept. 10. (péntek)

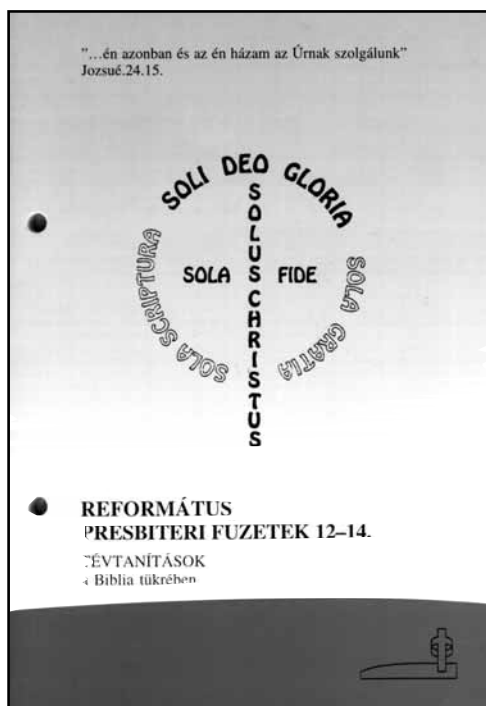
- 8.30–9.15: Reggeli
 9.15–10.00: Összefoglaló, a konferencia tanulságai.
Balla Tibor, a Pres. Szöv. elnöke
 10.00–10.30: Szünet
 10.30–12.00: Istentisztelet, úrvacsoraszózzal.
„Ahogyan elküldtél engem a világba, én is elküldtem őket a világba” (Jn 17,18).
Végh Tamás, Bp.-fasori lelkipásztor
 12.00–13.00: Ebédszünet
 13.00– : Hazautazás

Részvételi díj:

5500 Ft, amelyből 2500 Ft-ot 1999. augusztus 27-éig a Presbiteri Szövetségbe kérjük befizetni.

(1092 Bp., IX., Ráday u. 28.) OTP-folyószámla: 11705008-20416641.

További felvilágosítással szolgál a Presbiteri Szövetség a 06-(1)-218-02-66/111 telefonon.

MEGJELENT a Presbiteri Füzetek újabb kötete

A napokban került ki a nyomdából a Presbiteri Füzetek 12–14. füze-
te, amelynek főtémája a tévtanítások a Biblia tükrében. Természe-
sen ebben a füzetben is van bibliaismereti és egyháztörténeti fejezet
is, de mint jeleztük, a nagyobb részt a tévtanításokról szóló fejezetek
teszik ki. Ennek nagyobb része Bütösi János püspök „Tévtanítások
pergőtüzében” c. könyve, de kiegészült két fejezettel a scientológiá-
ról, illetve a New Age mozgalomról. Fontosnak tartjuk kiemelni az elő-
szóból azt, hogy a tévtanítások megismerése arra kell, hogy intsen
mindnyájunkat, nekünk is jobban kellene ismernünk a Bibliát, hitval-
lásainkat, különösen a Szentháromságról szóló tanításokat.

A könyvet a Presbiteri Szövetségben lehet megvásárolni.

Ára 200 Ft.

Imádkozzunk és gondolkodjunk!

URAM,

*add nekem azt a nyugodtságot,
hogy a dolgokat, melyeken nem
tudok változtatni, elfogadjam;
add nekem azt a bátorságot, hogy
a dolgokat, melyeket meg tudok
változtatni, megváltoztassam;
és add nekem azt a bölcsességet,
hogy egyiket a másiktól meg
tudjam különböztetni.*

F. Ch. Oetinger

EGYSZER

*öregék és fáradtak leszünk.
Imádkozzunk azért, hogy hangunk szelíd
legyen és arcunk a békét hirdesse.*

Finn mondás

HA PEDIG

*téged már semmi más
nem tud megvigasztalni,
hanem Isten, egészen biztos,
hogy Ő meg is vigasztal.*

Dag Hammarskjöld

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri
Szövetség hivatalos időszaki kiadványa.

Megjelenik ez évben hat alkalommal.

A szerkesztőbizottság tagjai:

*Dr. Bodolay Géza, Dr. Ritoók Zsigmond,
Hegyi-Füstös István, Dr. Papp Vilmos,
Dr. Cseh Lajos, Kövespataki László,
Winter Silvia.*

Felelős szerkesztő: *Békefy Lajos.*

Felelős kiadó: *Balla Tibor.*

Szerkesztőség: Magyar Református
Presbiteri Szövetség Irodája,
1092 Bp., Ráday u. 28. Tel.: 218-02-66.

A lap a fenti címen írásban
vagy telefonon is megrendelhető.

Az egyéni előfizetési díj belföldre évi
360,- Ft, külföldre (a velünk határos
országokba) 900,- Ft, Európa és a
tengerentúl más országaiba 15\$.

Az előfizetési díj csekken fizethető:
„Magyar Református Presbiteri
Szövetség”, Budapest; személyesen is
befizethető Szövetségünk Irodájában.

*Lapunk fenntartását szolgáló
adományait is köszönettel fogadjuk
a Kárpát-medence református
gyülekezetei és presbitériumai nevében!*

Készült a Százszorszép Kft. nyomdájában.

Felelős vezető: *Vas Ágota.*

Kéziratot nem őrzünk meg
és nem küldünk vissza!

Egy példány ára: **60 Ft.**

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZAGOS REFORMATUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

Szerkesztő: DR. RAYAZ LAJOS
 Főszerkesztő: DR. RAYAZ LAJOS
 Felelős szerkesztő: DR. RAYAZ LAJOS
 Kiadó: Magyar Református Presbiteri Szövetség
 Kiadóhely: Budapest, B. Széchenyi tér 10. sz.
 Kiadó: Magyar Református Presbiteri Szövetség
 Kiadóhely: Budapest, B. Széchenyi tér 10. sz.

Miről írt lapelődünk hatvan évvel ezelőtt?

Az 1939 augusztusában megjelent szám Szabó Imre esperes rövid vezércikkével jelent meg. Az írás – amelynek címe: „Magyar kenyér” volt, „Sz. I.” aláírással jelölte meg a szerzőt.

A fenti cikk az Úr iránti hálaadás gondolataival emlékezik Isten magyar népünk iránti gondviselő szeretetére: hogy ebben az esztendőben is új kenyér kerülhet asztalunkra – amely az új búzából készült.

Istenünké legyen ezért a dicsőség – hiszen – mint írja Szabó Imre: „Istennek is kedves a magyar kenyér.” A Mennyei Atya szereti a mi népünket – és édesatyai szeretetét most azzal is kifejezésre juttatta, hogy új kenyeret ajándékozott számunkra 1939 nyarán is.

De – miközben hálaadással fogyasztjuk mindennapi kenyerünket – gondoljunk azokra a Testvéreinkre, akiknek fáradságos munkája lehetővé tette, hogy most megszeghetjük az asztalunkra került új kenyeret. Sok Testvérünk fáradozott ezért a mezőkön, a malmokban, a sütőüzemekben és kenyérgyárakban, az élelmiszerüzletekben. Gondoljunk Reájuk tisztelettel és szeretettel!

– Ugyanakkor gondoljunk imádságos szívvel és résztvevő szeretettel azokra a magyar Testvéreinkre – e hazában, és határainkon kívül is –, akik szűkölködnek kenyérben, akik segítséget látnak a testi javakban, akik éheznek. Isten iránti hálaadással és testvéri szeretetünket irántuk is kifejezve juttassuk el adományainkat szűkölködő Testvéreink – valamint anyagilag is támogatásra szoruló református gyülekezeteink számára!

Az ünnepi hálaadó istentiszteleti és úrvacsorai közösségben Mennyei Édesatyánkat dicsőítve – boldog hálaadással, őszinte bűnbánattal vegyük majd magunkhoz az úrvacsorai szent jegyeket.

A vezércikk szerzője ezzel a gondolattal zárja írását:

„Óh, bár itthon is minden presbiter, minden gyülekezetben felvinné az új magyar kenyérből az Úr megtörött testét, mert a magyar kenyér is akkor a legáplálabb, mikor az Úr asztaláról osztják ki.”

**Közlő: Pintér Mihály
bo. lelkész, könyvtáros**

Trianon és Koszovó

Az elmúlt hónapban újra emlékeztünk a trianoni béke aláírásának évfordulójára. Ugyanekzekben a napokban folyt Jugoszlávia bombázása és folytak a békétárgyalások előkészületei. Ezekben a napokban olvastam Zofóniás próféta könyvét, és abból külön is megragadtam a 2. rész 19. verse: „Így járnak gőgjük miatt, mert gyalázkodtak és terjeszkedtek a Seregek Ura népének rovására.”

Talán nem véletlen, hogy reformátor elődeink közül többen hasonlatosságot láttak Izrael népe és a magyar nép története között. Ha ez teológiailag nem is helytálló, de mégis elgondolkoztató. Nekem most ezt a gondolatot adta: Lám, azok az országok, amelyek az első világháború után olyan igazságtalanul és embertelenül húzták meg a határokat azok javára, akik az ő érdekeiket szolgálták, most kénytelenek – nem kevés anyagi áldozat árán – maguk megfigyelmezni és megcsónkítani korábbi kedvezményezettjeiket, akik viszont ezért szenvednek.

Mit üzen ez számunkra? Az Isten nem tétlen nézője a történelemnek, hanem kezében tartja a világot. Nem siet és nem késik, bizonyos, hogy igazságot tesz. Nem örülünk mások szenvedésének, legyenek azok bármely nemzethez tartozók, de meg kell látnunk, hogy Isten nem hagyja a bűnt büntetlenül!

Vigasztalás és figyelmeztetés ez számunkra. Vigasztalás, mert a rajtunk esett igazságtalanságot nem hagyja büntetlenül. Figyelmeztetés, hogy túl kell látnunk az emberi igazságtalanságon és meg kell látnunk Isten ítéleteinek igazságát.

Jó dolog, hogy nem nekünk kell a magunk igazságáért harcolnunk, az Úr harcol értünk, de vajon túllátunk-e már Trianon emberi igazságtalanságán és meglátjuk-e, hogy mit ítélt meg Isten igazsága és mire nyitott ajtóit? Igazság és új életre nyíló kegyelem együtt van Istennel.

Dr. Ritoók Pál

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Április

29.: a Kálvin téri egyházközség gyülekezeti házában folyt le az előkészítő megbeszélés és tájékoztatás arról a tanfolyamról, melyet a Holland Fundament Alapítvány rendez az ősszel 16 magyar református lelkész számára a presbiterképzés gyakorlati kérdéseiről.

Május

1.: Debrecenben a Nagytemplomban volt egyházkerületi presbiteri konferencia, amelyen az elnök is részt vett és felszólt.

5–6.: a Zsinat ülésén a Szövetség elnöke is részt vett.

15.: Szövetségünk Elnöksége tartott ülést, amelyen Illés Dávid szolgált Igével. A szokásos napirendi pontokon túl megtárgyalta az elnökség az új missziói titkár javaslatát a missziói koncepcióra és a Szövetségünk tagjaihoz és az egyházmegyék elnökségéhez intézendő levelekre vonatkozólag. Azokat vita után elfogadta.

31.: a Kálvin téri egyházközség gyülekezeti házában tartotta ülését a népesedési kérdésekkel foglalkozó munkacsoport. A 2000. évi 9. Nemzetközi Presbiteri Konferencia témája a munkacsoport munkájának megvitatása lesz.

Június

5–6.: tartotta Kolozsvárott ülését a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának Presbiteri Bizottsága a Szövetség elnökének vezetésével. Az ülésen részt vett missziói titkárunk és a zempleni területi szervezet elnöke is.

12.: tartotta zsinati ülését a Horvátországi Magyar Református Egyház, amelyen Szövetségünk elnöke is részt vett. A zsinat elfogadta az egyházalkotmányt, jöllehet az ülésen nem minden egyházközség képviseltette magát, így sajnos nem biztos, hogy a békétlenség véget ér horvátországi testvéreinknél.

18–20.: között volt Kölkeden a dunamelléki egyházkerület hagyományos gondnoki-presbiteri konferenciája, melyen mind elnökünk, mind missziói titkárunk szolgált.

23.: a Kossuth Rádió Református Félóra c. adásában beszámolt elnökünk horvátországi látogatásáról.

26.: két presbiteri konferencia is volt: Dunaszentgyörgyön a tolnai, Alapon a vértessaljai presbiteriek találkoztak.

28.–július 2.: volt a 8. Nemzetközi Presbiteri Konferencia Sárospatakon, amelyről külön beszámolunk.

JÉZUS KINCSEI

Olvasandó: Máté 9,36.

A Rádió Bródy Sándor utcai épülete közelében kéregető középkorú ember ezt mondta nekem: Ha maga nem is ad mindig pénzt, de legalább szóba áll velem. Nem úgy, mint az a sokmillió luxuskocsi valaki, akitől szintén kértem néhány forintot, s így válaszolt: Vedd el a mocskos kezedet a kocsimtól, mert kiszállok, s agyonvág-lak. Sajnos, ez a jelenet nem egyedi eset kis hazánkban. Kegyetlen kiszolgáltatott-ság és könnyörtelen gazdagság drámai ütközései országszerte. Vajon Jézus mit mon-dana ennek az újjazdagnak, s mit ennek a hajléktalannak? És azoknak a mai Zákheusoknak, vámszedőknek, akik kisemberek kuporgatott pénzecskéit bankjaik-ban elsinkófálták? Azoknak, akik mesterfokra emelték a „verdd át a magyart” ne-vű népszerű új szakmát? Nem meglepő, hogy ebben a világban keletkezésére van a csodatevő-hitegető Benni Hinnek, a jó ízlést disznóvérrel leöntő, semmibe vevő Hermann Nitschnek és hazai prókátorainak. És a kisemberek évtizedeken át össze-kuporgatott pénzét csekonics módjára elverő botcsinálta bankároknek. Vagy mit szólna Jézus napjaink sírgyalázóihoz? Máté evangélista így írta le Jézus magatar-tását: „Mikor pedig látta a sokaságot, könyörületességre indult...”. Jézus meglátta az elgyötörteket, az elesetteket. Ezzel a látással kezdődik el minden: az új világ, az új kultúra, az új emberiség, aminek rendszerváltozás után tíz évvel is alig van nyoma. Az irgalom jézusi történetét és kultúráját ez jellemzi: Ő a nyomorba taszí-tottban az embert látta meg, átlátta helyzetét, együtt érzett vele, szívére vette, oda-hajolt hozzá, s kezdte gondozni-felemelni benne az EMBERJÉ. Nem értekezett a nyomor okairól, nem vitatkozott népe vezetőivel a lehetséges megoldásokról. Aki tényleg segíteni akar, annak nincs ideje szócséplésre. Az sorsközösséget vállal, cse-lekszik. Különbösen minden jó program ellenére olyan marad népünk, mint a pásztor nélküli nyáj, ahol a béresek az urak.

Volt idő az egyháztörténelemben, amikor az irgalom kultúrájának gyönyörű pél-dáit adták a gyülekezetek. A keresztényüldöző Decius császár idején az egyik ró-mai templomba betörték a császár katonái, s követelték az egyház kincseit. Előállt egy diakónus, rámutatott a templomban tartózkodó özvegyekre, árva gyermekekre, szakadt rongyokba burkolt hajléktalanokra, s csak ennyit mondott: Íme, az egyház kincsei, őket vigyétek császárotokhoz. Igen, ők Jézus kincsei, ők az egyház kincsei ma is, meg azok, akik védelmet keresnek az irgalmas Istennél a törvénykijátszók ci-nikus tömegével szemben, akik feledik és feledtetni próbálják velünk az emberi vi-selkedés legalapvetőbb szabályait. Azok ma Jézus kincsei, akik mindennek ellenére vágnak még egy jó szóra, amit megad nekik az, aki Jó Pásztorként jár a világ or-szágútján, a mai Lázárok és Zákusok kőkemény világában. Ő ma is utána megy – most e sorokon keresztül is – az elveszett, kifosztott, megalázott, megsebzett szá-zadik báránynak. Mert itt jár, kérhetjük, hogy maradjon velünk akkor is, amikor farkasok, ordító oroszlanok, mérges kígyók között járunk, adjon látó szemeket, hogy felismerjük a juhokként közeledő ordasokat. Ő az egyedül, aki hatékonyan képes építeni az Irgalom Országát ebben az önpusztító, irgalmatlan világban. Ő a meg-kezdője, folytatója és beteljesítője az Irgalom Országának, ahová ebben az órában is vár, hív téged. Ezen az országon pedig – ígérete szerint – még a pokol erői és földi képviselői sem vehetnek erőt.

– Uram, hadd legyek és maradjak én is a Te Irgalmas Országod tagja, a Te kin-csed!

Békely Lajos

Reményik Sándor

Ne ítélj

Istenem, add, hogy ne ítéljek –
Már tudom én, honnan ered,
Micsoda mélységekből a vétek,
Az enyém és a másoké,
Az egyesé, a népeké.
Istenem, add, hogy ne ítéljek.

Istenem, add, hogy ne bíráljak:
Erényt, hibát és tévedést
Egy óriás összhangnak lássak –
A dolgok olyan bonyolultak
És végül mégis mindenk
Elhalkulnak és kisimulnak
És lábaidhoz együtt hullnak.
Mi olyan együgyűn ítélünk
S a dolgok olyan bonyolultak.

Istenem, add, hogy minél
hallkabb legyek –
Versben, s mindennapi beszédben
Csak a szükségeset beszéljem.
De akkor szómban súly legyen
s erő
S mégis egyre inkább simogatás:
Ezer kardos szónál többet tevő.
S végül ne legyek más, mint egy
szelíd igen vagy nem,
De egyre inkább csak igen.
Mindenre ámen és igen.
Szelíd lepke, mely a szívek
kelyhére ül.
Ámen. Igen. És a gonosztól van
Minden azonfelül.

Kövesd Jézust!

Kövesd Jézust! – Egy prédiká-ciót hallgattam, amely egy ár-vaházi gyűjtés célját szolgálta; az elején elhatároztam, hogy odaadom a rézpénzemet, aztán az ezüstömet, a végén odaad-tam mindent, az aranyamat is!

Benjamin Franklin